

TIDNINGEN

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 2/2019 • ÅRGÅNG 129

8 RÅD

Ge kaninen en
kanonsommar

**FÅGLAR SKADAS
I SLAGFÄLLOR**

SIDAN 7

**OM FASANSFULLA
SJÖTRANSPORTER**

SIDAN 30

TEMA DEN GODA DJURHÅLLNINGEN

Hur håller vi djur?

Djur ska kunna utöva sina naturliga beteenden. Möt kalvarna som får dia så länge kon vill och ridskolehästarna som gått ur sina spiltor. SIDAN 8

Hill's stöder djurhemmens viktiga arbete

Vår mission har i mer än 75 år varit att medverka till att berika och förlänga det speciella förhållandet mellan människor och deras husdjur.

Samtidigt brinner våra hjärtan också för hundar och katter som inte har en kärleksfull familj och ett trevligt hem. Därför stöder vi lokala djurhem och välgörenhetsorganisationer i hela världen. Genom att bland annat donera foder hjälper Hill's varje år till att rädda nästan en miljon hundar och katter världen över.

Genom att ge djuren precis den näring de behöver från den dag de kommer till djurhemmet ser vi till att deras hälsa är högsta prioritet. Och friska djur är lyckliga djur som snabbare hittar en ny familj!

Hill's är stolta över samarbetet med Djurskyddet Sverige. Samarbetet innebär att vi stöttar Djurskyddet Sverige centralt på olika sätt men också lokalt där vi bland annat tillhandahåller foder till de ineliggande djuren på Djurskyddets djurhem.

Foto: Istock

8

TEMA DEN GODA DJURHÅLLNINGEN

Djur har rätt att utöva sitt naturliga beteende. Långt i från alla i Sverige har möjligheten. Vi har besökt några som har det mer än andra. Följ med.

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Katarina Hörlin

LAYOUT & BILDBEHANDLING

Nevada Media

KORREKTURLÄSNING

Helena W Gunnarsson

OMSLAGSFOTO

Julia Lindemalm

ISSN

1651-4505

TRYCK

Sörmlands Printing Solutions AB

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

ANNONSANSVARIG

Peter Henriksson

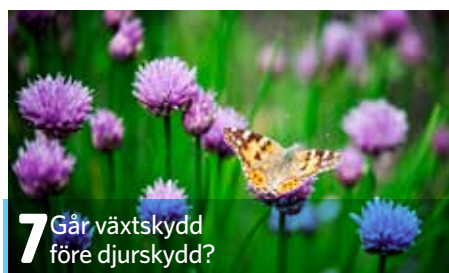
peter.henriksson@djurskyddet.se

NÄSTA MANUSSTOPP

28 augusti 2019

KONTAKT

redaktionen@djurskyddet.se

7 Går växtskydd före djurskydd?

36 Coola cafékatter

32 Skjuten svan i Malmö startade protester

26 8 råd. Kaniner är sociala och nyfikna djur. Ge dem en kanon-sommar.

38 Djurkryssset. Lös korsordet för chansen att vinna fina priser.

42 Sista ordet. Marie Persson om katthem i USA

+ 28 Föreningsdagar med kreativiteten på topp. 34 "Hemlös katt attackerar min katt". Kattexpert Elin Hirsch besvarar läsarnas frågor. 40 Medlemsinformation & kontaktuppgifter till föreningarna.

Katarina Hörlin

Redaktör, tillsammans med Griffin, pudel.
redaktionen@djurskyddet.se

LEDARE

Om att se djuren

Först kom ingenting. Bara lite regn. Sedan svepte vinden in över västgötaslätten och alla vi som var bänkade längs med hagen utanför grisstallet vid gården Åna, strax utanför Skövde, fick kisande rikta blickar och kameror upp mot slänten. "Där! Nu, nu kommer de", sa någon plötsligt. Långt däruppe i backen skymtade ett litet tryne, nästan vitt i sin ljusrosa färg, och två öron vickade tveksamt. Stegen var korta och trevande, sedan fick de alltmer fart och till slut småjoggade grisarna ut i försommarblåsten.

Det var grissläpp. Ett sätt att locka folk och samtidigt ett steg mot att få konsumenterna mer medvetna om hur grisar som går på sommarbete har det.

"Folk ser så sällan djuren de köper som livsmedel så detta är en unik möjlighet", sa en av de vi mötte i blåsten.

Temat är den goda djurhållningen. Den som ligger över de miniminivåer djurskyddslagen slagit fast.

En av nestorerna på området hur djur gör är zoologen Owe Sandström. Ta del av hans tankar och kunskande i artikeln som avslutar temasisdorna. "Hur gör vi med djur?" En blinkning till tv-succén "Hur gör djur", som fick tittarna att bänka sig framför tv-apparaterna söndag efter söndag och gissa varför tuppen nickade och björnen sov. Owe förklarade. Möt honom i tidningen!

Vi står på tröskeln till en ny sommar. I början av juli åker vi till Almedalen och referat från djurskyddsseminarier kommer att finnas i webbtidningen.

Men läs först Sista Ordet av Marie Persson. Det handlar om katter och vänskap över alla nationsgränser. Något av det härligaste jorden kan ge.

Fin sommar! ✕

TYCK TILL!

Mejla dina tankar och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Läs fler artiklar på tidningen.djurskyddet.se

Dikt till älskad katt "Du fanns där"

Mitt liv med katt började för 23 år sedan.
Under alla de här åren har jag levt med en
eller två av dessa fantastiska varelser.
Det livet inspirerade mig till den här dikten.

Till Tiger

Du kom när jag behövde "Någon"
som mest.

Gav värme och sällskap.
utan förbehåll.

Inga stridiga viljor.
Allt bara flöt på.

Du fanns där som en tröst
och jag behövdes för dig.

Mina varma, goda sidor
väckte du upp.
Det blev ett liv
med lugn och ro.

Du gav mer än jag
kunnat tro.

Min första fyrfota vän.
Min trogne Tiger.

Ingmarie Andersson

Burarna måste skrotas! Djur plågas

Jag hoppas att många fler går med i medborgarinitiativet #EndtheCageAge. Även om vi nu är mer än en miljon som skrivit på så fortsätter kampanjen och kampen för att skrota burarna. Hundratals miljoner lantbruksdjur inom EU tvingas leva i burar. Hundratals miljoner! På sajten står att sugor måste dia sina kullingar i fixeringsboxar, kaniner och vaktlar hålls hela

livet i karga burar, kalvar stängs in ensamma i kättrar, miljontals hönor sitter i bur, ankor och gäss fixeras för att kunna tvångsmatas för att vissa vill äta gåslever. Det är fruktansvärt att läsa och ännu värre är att det pågått så länge och fortfarande gör det. Men vi kan stoppa det! Skriv på. Sök på #EndtheCageAge på internet.

EU-medborgare

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Mest läst på webbtidningen det senaste kvartalet

1. Ny djurskyddslag träder i kraft idag.
2. Så hjälper du fågelungen bäst.
3. Hjälp! Min hund har blod i bajset.
4. Svanhane sköts medan honan ruvade.
5. Ny djurskyddslag är klubbad.

De här fiskarna
föds upp i Skåne.

Foto: NewsØresund

Nya riktlinjer för fiskuppfödare är här

Nu finns en "Code of practice" för svenska fiskuppfödare. Men ännu kan ingen slaktbedövningsmetod rekommenderas.

Flera fiskuppfödare, eller fiskodlare, som är termen branschen själv använder, samlades i Uppsala i våras för en utbildning i fiskvälfärd. Samtidigt lanserades riktlinjerna för fiskuppfödning som branschorganisationen Matfiskodlarna med finansiering från Jordbruksverket tagit fram.

– De ska kunna användas inom alla typer av fiskodlingstekniker och i matfisk-, sätfisk- och kompensationsodling, sa Linda Falk, projektledare Matfiskodlarna.

Bedövning av fisk inför slakt är central ur fiskvälfärdsperspektiv. Riktlinjerna rekommenderar ingen metod, utan konstaterar endast att bedövningen ska ske snabbt så att fisken blir medvetslös. I noteringen står:

"Ytterligare forskning krävs för att med säkerhet kunna rekommendera bästa möjliga metod/metoder för bedövning av fisk. Den forskning som finns är otillräcklig och i vissa fall motsägande. Vad man funnit är att metoder som koldioxid och is kylning inte är lämpliga för bedövning av fisk, men att det är oklart om andra metoder som bedövning med elektricitet är att föredra. Branschen avvaktar därför ytterligare forskningsevidens för att komma med rekommendationer."

Albin Gräns är en av landets mest kunniga fiskforskare. Han var på plats i Uppsala.

Hur mycket forskning krävs för att hitta en bra bedövningsmetod och hur långt fram i tiden ligger det?

– Det kan hända att det idag finns utrustning som bedövar fiskarna på ett acceptabelt sätt men problemet är för det första att utrustningarna inte har verifierats med metoder som kan säkerställa att fiskarna förlorar medvetandet. Det skulle utveckla fiskarna behöva göra tillsammans med forskare. För det andra finns inga vetenskapliga studier som kan ligga till grund för att utveckla rekommendationer till uppfödarna/utvecklarna om vilka elektriska parametrar en fisk måste behandlas med för att vi ska känna oss säkra på att fisken verkligen bedövats. En sak som försvårar saken ytterligare är att dessa rekommendationer måste vara artspecifika samt att de kan skilja mellan olika storlek på fiskar av samma art.

Så om utrustningen som finns på marknaden fungerar som den ska, så skulle det gå relativt fort att utföra studierna som krävs för att verifiera att de verkligen gör vad de ska. Men om de inte funkar så krävs ett omfattande arbete för att ta reda på vad vi måste göra för att få det att fungera, säger han.

Under lanseringen framkom att reglerna redan finns i lagen men att nationella riktlinjer skapar enighet i branschen. Vilka fördelar ser du som forskare att riktlinjerna har?

Albin Gräns.

Linda Falk.

– Även om de nya riktlinjerna inte innehåller så mycket nyheter så tror jag att det är positivt att all information nu finns samlat i ett dokument. Sedan tror jag riktlinjerna och den märkning som de planerar att införa kan fungera som incitament för uppfödare att inte bara följa reglerna utan också utveckla sin verksamhet.

Vilket är ditt intryck av branschens hållning till djurskydd för fisk?

– Jag upplever att den verkligen har öppnat upp dörren för oss forskare och att de värderar våra forskningsresultat på ett helt annat

sätt än vad jag upplevde för bara fem år sedan. Nu hoppas jag den inställningen och öppenheten också smittar av sig till de industrier som förser våra uppfödare med utrustning och foder eftersom det är deras bidrag till forskningen som idag många gånger saknas.

I framtiden ska märkningen "Odlad med omtanke" införas för de som följer riktlinjerna. I april gav Jordbruksverket det vetenskapliga rådet för djurskydd vid SLU uppdraget att sammanställa den forskning som finns inom bedövning av fisk vid slakt. ✕

Hälsingestintan i konkurs

■ I mitten av maj kom beskedet att kött-företaget Hälsingestintan begärts i konkurs. Deras mobila slakteri var banbrytande. – Konkursen behöver inte betyda att det är fel på konceptet. Men de fick bryta mark på så många fronter och var i ekonomisk uppförssbacke. Redan idag finns tekniska lösningar på flera av de problem som Hälsingestintan råkade på, men det gäller att hitta medel för att finansiera detta. Här måste politikerna hjälpa och skjuta till pengar, att lösa djurväl-färden och livsmedelssäkerheten vid slakt ligger ju faktiskt i hela samhällets intresse! säger Bo Algers, professor emeritus. ✕

Foto: Pixabay

Riksdagen röstade igenom slopad förprovning

■ I april röstade riksdagen med stöd av M, L, C, KD och SD igenom förslaget att uppmåna regeringen att slopa förprovningen vid om-, till- eller nybyggnad av djurstallar. En enig djurskyddsexpertis häpnar.

– Det innebär att vi avhänder oss ett av våra viktigaste instrument för att förebygga djurskydds- och djurhälsoproblem. Här finns bara förlorare. Det finns skräckexempel från Danmark, där flera bönder förlorat investeringar i ohållbara djurhållningssystem. Förslaget är populistiskt och saknar konsekvensanalys, säger Gunnela Ståhle, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige.

– Om politikerna verkligen menar att de vill fokusera på djurväl-färd är förslaget att ta bort förprovningen obegripligt, säger Frida Lundmark Hedman, en av landets främsta experter på regelverk för djurskydd.

Förprovning innebär att länsstyrelsen går igenom byggplanerna i förväg så att de uppfyller dagens djurskyddslagstiftning. Genomgången är gratis. ✕

Foto: Lars Hedelin, Polisen

Nya bilar för polishundar

■ Polishundarna har äntligen fått tillräckligt stora bilburar.

2013 anmälde en hundförarpolis i Skåne att buren i bilen var för trång. Länsstyrelsen undersökte och det stämde. Länsstyrelsen utfärdade ett förbud. Polismyndigheten överklagade. Läns- och kammarrätten slog fast att burarna inte var tillräckligt stora och Jordbruksverket gav polisen dispens att senast år 2022 ha infört burar med rätt mått. Nu är det klart.

De nya bilarna, Volkswagen Amarok, en pickup med plats för två hundar i varsin bur

med måtten 60 x 80 x 120 cm. Polisen kan via en kamera se in till hundarna. Ventilation och ljus regleras från förarsätet, skriver Polisen.se

Idag finns cirka 400 polishundar, vanligast är schäfrar. De gör upp till 35 000 insatser varje år. Inför bytet av bilar undersökte SLU vad en bra bur är. Naturlig viloställning är viktig och burarna är därför längre än tidigare.

Studien visade även att "en högre hjärtfrekvens och fler stressbeteenden sågs hos hundarna när bilen framfördes som i stadstrafik jämfört med då bilen framfördes liknande långsam landsvägskörning." ✕

Konstruktivt möte om ID-märkning för katt

■ I våras samlades experter från flera djurorganisationer, poliser och jurister hos chefsrådmann Ulrika Geijer för att diskutera hur systemet för obligatorisk ID-märkning och registrering av katt ska se ut. Geijer har fått regeringens uppdrag att utreda detta.

– Ett konstruktivt möte! Vi lyfte frågan om vem som får ta hand om en omärkt katt när lagen träder i kraft. För våra föreningar med djurhem är det viktigt att det inte blir några tveksamheter kring vilka befogenheter de har, säger Åsa Hagelstedt, generalsekretare Djurskyddet Sverige.

Senast den 31 augusti 2019 ska Ulrika Geijer presentera sin utredning. En eventuell lagändring träder i kraft först om några år. ✕

Fallgropar och möjligheter för ett nationellt ID-märkningssystem utreds.

Halmstadtravets bojkott ledde till tuffare travregler i Italien

■ **Travloppet Gran Premio** della Lotteria körs varje år på Agnano utanför Neapel. Årets tävling gick den 1 maj och i loppet som kallas Lotteria Consolazione drev fyra italienska kuskar sina hästar så hårt med tömmar och spö under upploppet att flera svenska travexperter betecknar det som "avskryvart".

Halmstadtravet, där en av kuskarna har en träningsfilial, beslöt att stänga av kuskarna under resten av året.

– De fullständigt vidriga drivningar av hästar vi såg i Neapel måste leda till något som är bättre. Det är vi skyldiga hästarna vi tävlar med! säger Dag Ekner, VD Halmstadtravet.

Svenska Mariana Alaviuhkola, ordförande i det europeiska förbundet UET som ska främja travsportens prestige i världen, tog upp frå-

gan på UET:s styrelsemöte i maj.

– Vi hade en tuff konstruktiv dialog med representanten för den italienska travsporten, som nu agerar i linje med UET:s reglemente, säger hon till Travsport.se

Den 1 juni skärpte Italien äntligen sina regler till: Lätt drivning de sista 500 meterna med max sju slag. Spöet får inte höjas över axeln. Taggar på tömmarna förbjuds. Böterna höjs till en halv miljon kronor, enligt tidningen Svensk Sulkysport.

Halmstadtravet avslutar härmed avstängningen.

– Syftet var att säga nu får det vara nog. Som eftermäle till det har det nu kommit besked från Italien om ändringar i deras reglemente, säger Dag Ekner. ✕

Kan spara många kaniners ögon

Kaniner används som försöksdjur för ögonprover. Martin Andersson, vid RISE, Research Institutes of Sweden, har skapat helt nya typer av ögonirritationstester.

– Utifrån kunskap om polymerers utvidgning och Hansens lösningsparameter ska

han fortsätta sin forskning som kan komma att ersätta testerna på kaniner med in vitro-tester, det vill säga provrörstester och datorsimulering, skriver stiftelsen Forska Utan Djurförsök som tilldelat honom sin utmärkelse Nytänkaren. ✕

Råttfällor utomhus krossar fågelnäbbar

■ **Nu larmar fågel- och viltrehabiliterare** om att fåglar hittats med krossade näbbar efter att kommit åt slagfällor avsedda för råttor, som placerats utomhus.

– För någon dag sedan gick en kråka i Järfälla på en fälla. Den slog av näbben. Kråkan flög iväg utan näbb till en plågsam död. Det är fruktansvärt att se, säger Anders Fredblad, som uppmanar att sluta använda slagfällor, då även råttor och möss skadas i dem. ✕

Foto: Pixabay

Växtskyddsbok tipsar om olaglig avlivning

■ **Får en verkliga avliva** sorkar hursomhelst på den egna tomten? Frågan ställdes av Ulrika Widman i ett mejl till oss.

– Jag satt häromdagen och läste en i trädgårdssammanhang välkänd bok: Trädgårdens Växtskydd av Maj-Lis Pettersson och Ingrid Åkesson, utgiven av Natur & Kultur (2011). Jag blev ytterst förvånad när jag i kapitlet om skadedjur läste om avlivningsmetoder för mullvadar/sorkar och funderar om detta ens är lagligt:

”Bitar av kolsyreis placeras i gångarna, öppningarna täcks delvis med t. ex växtrester, mossor e.d. Syret i gångarna pressas ut av gasen koldioxid som är tyngre, sorkarna blir medvetlösa och dör” (s.75) Får en verkligen avliva sorkar/mullvadar hursomhelst på den egna tomten? undrade Ulrika Widman, som jobbar inom trädgårdsbranschen.

Nej, det är inte tillåtet att kväva sorkar med kolsyreis för privatpersoner, svarar Naturvårdsverket när vi frågar.

När vi kontaktar förlaget Natur & Kultur uppgår den PR-ansvariga för illustrerad facklitteratur att boken gavs ut för flera år sedan och att de först på senare tid fått reda på att metoden inte är tillåten. Förlaget ska revidera nästa upplaga.

”Vi kan även lägga till en rad på vår hemsida och hos våra återförsäljare så att folk låter bli den här metoden”, skriver hon till Tidningen Djurskyddet. Samma dag läggs informationen ut på Bokus och Adlibris.

– Växtskydd verkar gå före djurskydd inom odlarbranschen, säger Ulrika Widman.

Det finns tre typgodkända dödade fångstredskap för sork. De är S56 SuperCat sorkfälla, S57 TopCat sorkfälla, S62 Kieferle W2. Ingen av dem inkluderar kolsyreis. ✕

Sara Holmström

Fotnot: Läs mer i webbtidningen.

TEMA DEN GODA DJURHÅLLNINGEN

HÄRLIG JORD PÅ TRYNET!

Djur ska behandlas som kännande varelser och få utöva naturligt beteende. Det står i lagen.

Många djur lever precis på marginalen för att få uppleva en miniminivå av lagens krav. Men det finns också de djur som har det mycket bättre.

Möt kalvarna som får dricka sin moders mjölk så länge kon vill, ridskolehästarna som går lösa större delen av tiden och hönsen som lever uteliv i Knivsta.

God djurhållning en komplex fråga

Vad är en häst? Vad är en gris? Hur uppfyller vi bäst deras behov? I svaren på dessa frågor börjar all god djurhållning. Alla djur ska också ses som kända intelligenta varelser. Men långt ifrån alla ses så.

I april trädde den nya djurskyddslagen i kraft. Den syftar till att "säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur".

Så lyder första paragrafen i första kapitlet. Att en god djurvälstånd och respekt för djur skrivs ut är nytt.

– Det innebär att vi ska se djur som kända varelser och med ett egenvärde oavsett vilket ekonomiskt värde de anses ha, förklarade Frida Lundmark Hedman, doktor i husdjursvetenskap under Djurskyddet Sveriges djurskyddskonferens i våras.

Andra kapitlet berättar om hur djur ska hanteras, hållas och skötas. Det ska de göras i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de bland annat ska kunna utföra sina naturliga beteende.

En nyhet i den nya lagen var att ett kompetenskrav på djurhållaren införts. Nu står det uttryckligen att den som håller eller tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov.

Men vad betyder då detta i praktiken? Längre fram på temasideorna möter ni en mycket högt utbildad etolog som inför att

skaffa egna höns var tvungen att ägna avsevärd tid åt att lära sig vad just höns behöver.

En annan som mött väldigt många djur, såväl i Sverige som utomlands, är Elina Ås-bjer. Hon är legitimerad veterinär, arbetar på Nationellt centrum för djurvälstånd, SCAW, vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Hon är också ledamot i Djurskyddsutskottet i Sveriges veterinärförbund och ordförande i Veterinärer utan gränser Sverige.

Vad är god djurhållning, enligt dig?

– En god djurhållning är för mig en djurhållning som tar hänsyn till och är anpassad efter det specifika djuret och som uppfyller djurens fysiska, såväl som psykiska behov och möjliggör för djuren att utföra naturligt beteende. Att man arbetar aktivt för att förebygga problem, skador och sjukdomar så att vi inte skapar problem hos djuren genom att ge dem felaktiga förutsättningar, och det gäller allt från fiskar till nötkreatur.

Men det är komplext. Frihet från sjukdom är viktigt för djurens välfärd. Samtidigt kan det vara svårt att upprätthålla ett gott smittskydd i en mer extensiv (alltså att djuren hålls i lösdrift) djurhållning.

Vad är dålig djurhållning?

– Man skulle ju kunna säga att det är motsatsen till en god djurhållning, men riktigt så enkelt är det inte utan det finns ju grader av vad som är bra, vad som är sämre och vad som är riktigt dåligt. Djurskyddslagen talar om vad som är lägstanivå, vad som är acceptabelt, sämre än så får det inte vara, men det får gärna vara bättre. Det är viktigt att fundera över vad det är för djur man håller: vad är en häst, vad är en gris, vad är en höna och hur uppfyller man deras behov? En häst till exempel är ett socialt flockdjur som vandrar över stora områden och letar föda och äter en stor del av dygnet. Är det då lämpligt att begränsa både deras rörelsefrihet och sociala umgänge genom att hålla dem en och en i box och hage? Därmed inte sagt att all boxhållning av hästar är dålig. Men man bör fundera över hur man uppfyller djurens behov. Riktigt dålig djurhållning är ju där djuren far uppenbart illa, djurskyddsfall och djurplågeri och det drabbar både sällskapsdjur och lantbruksdjur.

Har du någon gång kommit till en gård och slagits av hur bra djurhållningen är?

Djurskyddslagen (2018:1192)

2 kap. Allmänna bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas

Grundläggande djurskyddskrav

1 § Djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.

God djurmiljö och naturligt beteende

2 § Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att

1. deras välfärd främjas,
2. de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende), och
3. beteendestörningar förebyggs.

Kompetenskrav

3 § Den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov.

Ur djurskyddslagen, som trädde i kraft 1 april 2019.

– Absolut! Vi har bland annat en gård utanför min hemstad som håller både får, kor, grisar och höns för livsmedelsproduktion ur ett hållbarhetsperspektiv där djurens välfärd och möjlighet till att utföra naturligt beteende är en självklar del. Man blir ju väldigt glad när man till exempel får se grisar gå ute, böka och grisa ner sig och när hönsen går i mindre grupper tillsammans med tupp och får röra sig i skogsvegetation. När djuren sedan ska slaktas har de en kort transportväg till ett närbeläget slakteri. Detta är ju än så länge en nischmarknad men det känns som att det är på frammarsch och att produkter som kommer från den här typen av djurhållning efterfrågas allt mer. För att främja en sådan djurhållning behöver man samtidigt arbeta aktivt med smittskyddsarbete och sjukdomsövervakning. Sjukdomar som fågelinfluensa och afrikansk svinpest kan sätta stopp för en mer extensiv djurhållning.

Vad bör göras för att förbättra djurhållningen för så många djur som möjligt?

– Uppmärksamma djuren som kännande och intelligenta varelser. Forskarna vet allt mer om djurs kognitiva förmågor och

Elina Åsbjer, veterinär.

känsloliv, men människor har en förmåga att distansera sig till detta när det kommer till vissa djurslag, enligt det kända begreppet "some we love, some we hate, some we eat".

De allra flesta djur, räknat i antal, som hålls av människan, hålls och slaktas för

livsmedelsproduktion. Utöver det så fiskar vi årligen stora mängder fisk ur haven. Det handlar om miljarder djur som tillhör kategorin "some we eat". Så ska vi förbättra situationen för så många djur som möjligt så är det här vi behöver göra en insats.

Människor behöver ändra sitt förhållningssätt till konsumtion av livsmedel och bli medvetna konsumenter. Vi har blivit bortskämda med att maten ska vara billig, men vi måste sluta efterfråga billiga produkter, kött – inklusive fisk – i stora mängder. När något är billigt så innebär det att någon annan får betala priset, andrahandsmarknaden kan möjligen vara undantagen, så som djuren, lantbrukaren och miljön.

Att det till exempel är dyrare att köpa vatten på flaska, som du kan få nästan gratis direkt ur kranen, än mjölk är vansinnigt och talar om att något inom livsmedelsproduktionen är uppenbart fel.

Att efterfråga mindre men bättre kött och mjölkprodukter, både i affären och på restaurangen, som kommer från en hållbar produktion där djuren haft en bra välfärd från produktion till slakt och vara beredd att betala mer för det, är en bra början och ett tankesätt som behöver spridas globalt. ✖

”Vi vill visa våra grisar

En av de grisgårdar som kommit längst vad gäller att låta grisarna utöva naturligt beteende ligger i Västra Götaland. Häng med dit på grissläpp!

”Alla borde få se detta! Grisar som gör det grisar ska: bökar, flyttar stenar, undersöker. Exakt det de är genetiskt konstruerade för”, säger Emma Brunberg, sakkunnig hos Djurskyddet Sverige, när hon sitter på huk vid staket in till hagen där 111 grisar just släppts ut på sommarbete.

Vi är på gården Åna, i byn Horn, några mil utanför Skövde. Det blåser och skrin-dan bakom traktorn går i skytteltrafik från uppsamlingsplatsen nere vid byns kyrka. Unga, gamla, hundar och lokaltidningsjournalister anländer till gården där tipsrunda, gratis kaffe och korv väntar.

I ett av tälten står veterinär Rebecka Westin, prisbelönad forskare kring gris-skydd och grishälsoveterinär vid Gård- och djurhälsan.

– Det är helt otroligt. Vilken uppslutning!

Det är roligt att så många får se en av de mest nytänkande och finaste grisgårdarna i landet.

– Jag tycker det är oerhört viktigt att människor får mer direktkontakt med våra lantbruk. Många ser aldrig djuren innan de blir livsmedel. Jag skulle vilja se fler sådana här initiativ, säger Rebecka Westin.

Uppe vid grusvägen svänger ännu en full-lastad skrin-da in. Inne stallet står Mat-tias Eklund, en av två delägare i Ekobo-laget som driver gården, och berättar om principerna för vågstallet. Varje gris får ett chip i örat. Här registreras varje passage den gör över vägen.

– Vikten registreras via datorn och vi kan se om någon gris tappar i vikt. De väger cirka 30 kg när de kommer till oss och runt 120 kg när de lämnar.

Fodret de får är spannmål, åkerböna och koncentrat.

– För att komma till foderautomaterna måste grisarna passera en väg. Efter att ha noterat vikt på varje gris via ett datorsys-tem väljer programmet om den ska släppa ut grisen till höger eller vänster, beroende på dess storlek. Därmed finns det möjlighet att ge olika foder till små respektive stora grisar i gruppen.

Hur tränar ni grisarna att göra rätt?

– De är väldigt läroaktiga! Vi har ett träningsprogram. Det börjar med att väga grisen och pågår i tio dagar. I början är vägen aktiv ett par timmar, senare blir det lite mer och till slut är det några få timmar på dygnet den inte är aktiv. Alla som gått igenom träningsprogrammet under dessa tio dagar fick färg på ryggen. Vi såg vilka som behövde extraträning eftersom de saknade färg, säger Lars Johansson, den andra delägaren.

Stallet är fyllt med halm och året runt har grisarna tillgång till utevistelse på en hårdgjord platta precis utanför stallet.

Mattias Eklund
guidar grisarna.

alla dagar”

– Det är roligt att så många kom! Fler än 700 besökare! Det hade vi inte trott. Samtidigt vill vi ha en öppen gård, folk ska kunna komma och se hur grisarna har det alla dagar! Det är den djurhållningen vi vill och ska ha.

– De har redan varit ute i hagen. Men vi ville fånga upp det intresset som finns för Kosläppen och döpte det Grissläpp, avslöjar Mattias Eklund.

Ute i hagen bökar grisarna. En journalist från den lokala morgontidningen säger:

– De gillar ju verkligen att vara nere med trynet i jorden.

– Absolut, det är deras naturliga sätt att hitta föda. Det är en medfödd instinkt och när man tänker på hur få grisar i Sverige som någonsin får uppleva detta blir man både beklämd och glad för dessa grisars skull, svarar Emma Brunberg.

Rottweilervalpen Heffa lutar sig fram och möts av flera nyfikna trynen på andra sidan staketet.

– Jag hörde om grissläppet och tänkte att det kunde vara en kul utflykt, inte

minst för Heffa att få träffa grisar, säger matte och skrattar.

– Jag vill bara köpa livsmedel från grisar som haft det bra. Det är viktigt att få se hur de har det, tillägger hon innan Heffa vill gå alltför nära stängslet.

En procent av landets grisar har möjlighet till bete. Det är 3 000 av 300 000. Just de 111 på Åna är en treraskorsning: Mödrarna lantras/yorkshire och fäderna hampshire. De kom till Åna vid sju veckor och stannar kring tre månader.

I blåsten och regnet på skrandan hem igen passerar vi hagen. En gris har lagt sig i gräset och ligger där och betar. En annan klafsar runt i leran. De flesta bökar omkring i jorden, någon tittar nyfiket upp på oss där vi står på vagnen. Andra går bredvid varandra och minglar mellan de andra smågrupperna av grisar. Emma Brunberg tittar ut under sin uppfällda kapuschong och ler genom vinden:

– Alltså, grisar som gör det grisar ska. Det är en av de mest fantastiska saker jag vet. Grisar som grisar sig! ✖

Vågstall – så fungerar det

Stallsystemet kommer från Danmark. Det heter Domino och grisarna passerar en våg när de ska in i stallet och slussas utifrån sin vikt till rätt avdelning.

Det har två avdelningar för totalt 300 grisar. Varje gris har 0,8 kvadratmeter djupströbädd, en spalt-del på 0,7 kvadratmeter. Utanför stallet finns en hårdgjord platta med halm och ensilage, som grisarna når året runt. Varje gris får ett ID-chip i örat och vägs in när de kommer till gården. Uppgifterna lagras i ett datorssystem. En resursbox finns i båda avdelningarna.

– Det unika är att fodersystemet tar hänsyn till grisarnas stora behov av fodersök. Här måste grisarna jobba för att få mat! De har också möjlighet att vara ute året runt och har mycket halm att sysselsätta sig med, vilket förebygger onormala beteenden, som svansbitning, säger veterinär Rebecka Westin.

2017 drog verksamheten igång och ägarna har bjudits in på griskonvent för att berätta om sin metod.

– En fråga som alltid kommer är: Hur går det att hålla så stora grupper grisar så fritt, som rör sig så mycket, utan att tappa den ekonomiska tillväxten? Det går! Vi har en bra djurvälärd utan att tappa ekonomiskt. Stallet är lättskött, kräver inte mycket handpåläggning och grisarna har det bra. Vi vill så långt som möjligt ur smittskyddshänsyn fortsätta ha ett öppet stall! Människor ska se hur djuren de äter haft det och vi är stolta över hur vi håller våra grisar, säger Lars Johansson.

Grisarna är på sommarbetet innan de slaktas. En del vid KLS:s slakteri Ugglarp Dalsjöfors, andra legoslaktas i Skövde. Legoslakt innebär att djurägaren tar med köttet och säljer det själv. ✖

Ridskolehästar i lösdrift

För mer än två år sedan ställde Kungsbacka Ridklubb om till lösdrift. "Det har gjort hästarna mer harmoniska", säger Viktoria Eriksson, verksamhetschef för ridklubben.

I Sverige finns cirka 18 300 ridskolehästar och runt 2 917 av dem står i spiltor. Sedan 2007 är det förbjudet att bygga spiltor vid nybyggnad av stall och på sikt ska inga hästar stå uppbundna i spilta. Just nu utreder Jordbruksverket frågan. Utredningen ska vara klar den 1 juli och lämnas till Näringsdepartementet.

– Det är viktigt med en övergångsperiod för att det krävs ekonomiska resurser för en ombyggnation. Om kommunen ska kunna stötta idrotten så krävs det tid för den politiska processen. Det kan också vara bygglov med eventuella överklaganden som man måste ha med i en tidsplan. Att bygga om eller bygga nytt kräver eftertanke för att det ska bli säkert utformat för häst och människa, säger Anna Reilly, ridskolerådgivare på Svenska Ridsportsförbundet.

– För hästens välfärd så ser vi positivt på lösgående system. Allt som bidrar till att vi närmar oss hästens naturliga beteendebehov är givetvis att föredra, säger hon.

I det fria rör sig hästarna över stora områden i flock. De sover cirka fyra timmar per dygn och äter i princip hela tiden av det näringsfattiga gräset. Jenny Yngvesson är lektor i etologi vid SLU. Hon har nyligen avslutat studien "Inhysningens betydelse för hästvälfärd, arbete, säkerhet och pedagogik på svenska ridskolor".

– En väl planerad och skött lösdrift är ett utmärkt inhysningssystem för ridskolor. Våra data tyder även på att det kan bli billigare.

I framtiden måste alla bygga om sina stall så att inga hästar hålls uppbundna i spilta, tror du att lösdriften blir en lös-

ning många kommer att välja?

– Ja, jag tror att lösdrift i olika former kommer att bli vanligare. Jag vill också betona att på en ridskola så är skötselspiltor en mycket bra lösning och att oavsett vad man väljer för system så är det bra om hästarna tränas att stå uppbundna eller åtminstone stå stilla.

Här finns ett enormt utrymme för nya innovativa lösningar för hästhållning och skötsel. Samtidigt är det viktigt att förstå att nya system har "barnsjukdomar" och behöver testas med försiktighet, säger Jenny Yngvesson som också vill betona att systemet måste fungera för människorna också.

– Annars kan skötseln av hästarna bli lidande. Särskilt om man har många hästar så är mekanisering en sak som underlättar för oss människor. Idealet är att vi inte

Foderautomaterna där hästen själv kan välja när den vill äta.

ska behöva bära vatten exempelvis, utan kunna lägga den tiden på hästarna istället.

En av de ridskolor som bytt inhysningssystem är Kungsbacka Ridklubb. Den har idag 34 ridskolehästar varav 16 är ponnyer. Tidigare hölls de i stall och gick utomhus sju timmar om dagen, längre på lediga dagar.

Stallen finns kvar men har kompletterats med två lösdriftsanläggningar. Den större hagen för hästarna är på 250 kvadratmeter, den mindre på 150 kvadratmeter för ponnyerna. I varje hage finns foderstationer och en ligghall som är delad i två, där hästarna kan vila beroende på rangordning och söka skydd mot väder och vind.

– Hästarna trivs väldigt bra och är mer harmoniska. Det är lättare att undervisa med en lugn häst. Vi har färre avramlingar vintertid och slipper ha dåligt samvete över att djuren inte får röra sig tillräckligt. Dock får de komma in och vila sig innan verksamheten börjar, för man vill ju inte heller undervisa en trött häst, säger verksamhetschefen Viktoria Eriksson.

Förra året släpptes studien ”Inhysningens betydelse för hästvälfärd, arbete, säkerhet och pedagogik på svenska ridskolor” av Jenny Yngvesson, lektor i etologi på Sveriges lantbruksuniversitet, och Petra Andersson, forskare i praktisk filosofi vid Göteborgs universitet. I studien ingick 16 ridskolor, varav åtta höll hästarna i box och åtta hade dem på lösdrift.

Slutsatsen var att hästar i lösdrift får färre kolikfall, färre luftvägsproblem och en tendens till färre skador och mindre aggressivitet.

Stämmer det in hos er?

– Vi har märkt av färre kolikproblem, ja. Hästar som har problem med spatt och stela leder mår också bättre, eftersom de blir mjukare i kroppen när de får röra sig.

– Hästarna lär känna varandra bättre och har gjort upp sin rangordning utanför verksamhetstiden, så det är säkert när hästarna går ihop på lektion.

Har ni märkt av några nackdelar?

– Hästarna får fler sårskador när de är tillsammans och leker. Det svåra är annars att få till en bra arbetsmiljö för personalen.

Det är tufft när det regnar och inte går att mocka rent som man vill. Allting är utomhus förutom ligghallarna.

Övervikt är ett vanligt problem hos ridskolehästar oavsett inhysningssystem. Hur arbetar ni mot det er ridskola?

– De kan äta grovfoder flera gånger under dagen och ibland får vi ta in dem för att vila magen. Man kan reglera foderstationen, men vi vill inte heller ta ifrån dem möjligheten att äta tillsammans.

Kungsbacka Ridklubb är en kommunal anläggning och gavs extra pengar till ombyggnaden, med just villkoret att det skulle bli lösdrift. Viktoria Eriksson är nöjd med satsningen, men rekommenderar att man åker på studiebesök och noga tänker igenom vilken anläggning man vill ha och behöver.

– Köp inte ett koncept rakt av. Se till vardagen, vilka maskiner ni använder och jämför olika tillverkare. Och glöm inte att ta hjälp av personalen som jobbar dagligen med hästarna. ✕

Här får kalvar dia i månader

Enligt svenska regler får kalvar separeras från korna direkt efter födseln. Men så går det inte till på Ängavallens gård – där får kalven dia så länge kon själv vill.

Vi har pratat med Linnéa Stålhand-ske, ledamot i Djurskyddet Sveriges styrelse och ny djuromsorgs-chef på Ängavallen i Skåne.

Berätta, vad händer efter kalvningen på er gård?

– De första tio dagarna låter vi kon och kalven vara själva, och då får kalven all mjölk. Därefter sover de skilda åt om natten. På morgonen tas korna in för mjölkning och sedan går de med sina kalvar på bete hela dagen. Kalven får dia så länge kon vill, ofta upp till sex–åtta månader.

Vad betyder det för ko och kalv att få vara tillsammans?

– Det betyder allt. När man ser djuren återförenas på morgonen går det inte att ta miste på vilket starkt band de har. Varje ko känner igen sin egen kalv och de springer varandra till mötes. Inget kan vara mer naturligt än att mamma och avkomma får vara tillsammans.

Hur går det runt ekonomiskt när ni mjölkar mindre?

– Vi är en mindre gård och kan inte jämföras med mjölkindustrin. Vi vill visa att man kan hålla djur på djurens egna villkor utan att utsätta dem för lidande. Vi har inga högproducerande kor, utan mer traditionella raser som fjällkor och rödkullekor. Våra produkter kostar därför mer och det betalar sig tack vare medvetna konsumenter. Vi har eget mejeri, slakteri och gårdsbutik vilket gör att vi inte är beroende av andra aktörer som sätter prisbilden.

Hur går avvänjningen till för kalven?

– Den sker naturligt. Man ser när kalven går mer självständigt och då flyttas den över till en ungdjurshage. Vi har över 50 vuxna kor och ungefär lika många ungdjur och kalvar.

Finns det något djurskyddsproblem

som uppstår när djuren går tillsammans länge?

– Man måste vara uppmärksam på att kon inte tappar för mycket hull, men det gäller även om hon skulle mjölkas av en maskin. Annars finns det bara fördelar. Inte minst får korna behålla sin naturliga flockdynamik och sitt starka band till varandra.

Tror du att den här sortens djurhållning kommer sprida sig?

– Ja, jag tror inte att konsumenter kommer acceptera industriell djurhållning i framtiden. Det industriella tänket utvecklades när människor svalt och då kunde man förhandla med etiken. Men inte längre. Konsumenter är mer medvetna idag och ställer krav, vilket märks på att många nya företag satsar på vegetarisk mat och alternativ djurhållning.

Är det något med Ängavallens kohållning som kan utvecklas ännu mer?

– Målet är att inte avla på produktion, utan att gå vidare med de bästa mam-morna. Vi ser till djurens temperament och hälsa, ja, att kon kan vara en så bra mamma som möjligt. Mycket handlar om att se djuren som individer. Tidigare döpte vi korna efter vilda örter och det ska vi nog börja med igen. ✕

"Vi ska ge djuren livskvalitet"

Det finns fler än sju miljoner höns i Sverige. Tio av dem lever hos etolog Yezica Norling i Knivsta. De är ute på dagarna och sover inne om nätterna.

Till vardags arbetar Yezica Norling som etolog på Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Hon har också en passion för hönor, som hon håller vid sin bostad på landet utanför Knivsta.

– Jag har tio värpande höns, och två kycklingar som kommit ur avelsägg jag köpt och lagt under en av mina hönor som var sugen på att ruva. I min flock finns både renrasiga, blandraser och industrihybridhöns. Alla har egna namn och lägger ägg i olika färger, som Ellen med sina turkosa ägg och Viola som lägger mörkbruna med prickar.

Hur håller du dem?

– Jag har ett dubbeldass som jag har isolerat och satt in reden och sittpinnar. Det är inte stort, bara 2,5 kvadratmeter, men hönsen är mest ute i sin rastgård och går inte in förrän det är sovdags. När de fått vara i trädgården några timmar under dagen är det nöjda hönor som somnar på pinnen om kvällen.

Hur kom det sig att du skaffade höns?

– En dag blev det tre unghöns över efter ett försök vi haft på SLU. Jag tog hem dem och blev helt förälskad. Höns är inga "hönshjärnor" utan har mycket individuella personligheter. När jag förstod att mina arbetskamrater gärna ville köpa ägg fick flocken den storlek den har idag. Jag kan plocka in fyra till nio ägg per dag, året om.

Enligt lagen ska den som håller djur "ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov". Hur tillägnar man sig den kunskapen?

– Som nybörjare finns det introduktionskurser man kan gå, bra böcker och även hönsgrupper på Facebook. Helst ska man "tänka färdigt" innan man skaffar höns.

Foto: Yezica Norling

Vill jag ha fåglar med ett speciellt utseende eller ett visst antal ägg? Vill jag ha höns som ruvar? I mitt fall har det inte räckt med att vara utbildad etolog, utan jag har lagt många timmar på att studera mina höns för att se hur de mår och vad de behöver.

I lagen ska man också ha en god djurmiljö där djuren får behålla sitt naturliga beteende. Hur gör du?

– De behöver utrymme och möjlighet att utföra sina naturliga beteenden, som att sova högt upp på en trygg plats, kunna krasa och leta mat, ha material som de kan "bada" i och en lugn, mörk plats att lägga sina ägg på. Det är när man tummar på möjligheten att bete sig naturligt som onormala beteenden kan uppstå, som fjäderplockning. Jag brukar låta hönsen gå lösa i trädgården under uppsikt. En del älskar att sola och andra är bara ute efter att fånga mask och insekter.

Vad är mest utmanande med att ge hönor en god djurhållning?

– En lurig bit är att klara sig från kvalster och löss. De kan man få på köpet när man

skaffar hönsen, via återanvända äggkartonger eller av vilda fåglar. En annan svår bit är att få till ett bra hönsbarnhus. Det måste vara ventilerat, men inte dragigt, och ska hålla värmen på vintern.

Som expert på etologi, vad skulle du säga är en god djurhållning?

– God djurvälstånd handlar om mer än frånvaron av dålig miljö och omsorg. Vi måste sikta högre än att bara försöka begränsa lidandet, utan vårt mål bör vara att ge djuren livskvalitet utifrån artens och individens förutsättningar.

Vad tänker du kring hönsindustrin i stort, med tusentals värphöns på kläckerier – går det att få en god djurhållning under de premisser som råder där?

– Jag tror inte någon verkligen tror att höns som går i industribesättningar, med tusentals individer, har ett toppenliv. Det man kan göra inom industrin i dagens system är att försöka minimera de faktorer som gör välfärden direkt dålig. Så mitt svar är nej, de kan inte leva så som de är genetiskt programmerade att göra under de förhållandena. ✕

Höj lagstiftningens miniminivå – 13 råd för bättre djurhållning

Vi bad en av de främsta experterna på djurskyddsregelverk att beskriva vad hon ser som viktigast för att förbättra svensk djurhållning för så många djur som möjligt.

”Det finns ingen universallösning, men då det är lagstiftning jag jobbar med så fokuserar jag på hur lagstiftningen kan förbättras”, svarade Frida Lundmark Hedman. Läs alla råden på nästa uppslag!

"All djurhållning som medför lidande där djurets livskvalitet är nedsatt är en dålig djurhållning. En djurhållning där djurets grundläggande behov, såväl fysiska som psykiska, inte uppfylls."

Först: Vad är en god djurhållning?

"Att djuret har en god livskvalitet under hela sitt liv. Givetvis måste djurets grundläggande fysiologiska behov uppfyllas, det ska få foder och vatten anpassat efter arten och individen, det ska få vara fysiskt friskt och miljön ska vara anpassad efter djurslaget och individen. Men minst lika viktig är det mentala, att djuret trivs i sin miljö och har möjlighet att uppleva glädje och lycka. En stor del i detta är att djuret får utlopp för sina naturliga beteenden, att det kan utföra beteenden som det har en stark inre motivation att utföra. Även om våra tamdjur sedan länge är domesticerade betyder inte det att deras beteendebestånd har "avlats bort". Sugan behöver bygga bo, råttan behöver kunna spana stående på bakbenen, hästen behöver ha kontakt med andra hästar, hönan behöver sitta uppflugan på en gren nattetid. En bra djurhållning erbjuder detta, och ser det som grundläggande faktorer för att kunna tillfredsställa djurens behov.

En god djurhållning förutsätter också att det finns en djurägare eller skötare med goda kunskaper kring djurets hälsa, beteenden och behov. En människa som ser djuren som individer, som vet hur man förebygger välfärdproblem men som också agerar om problem kring djurens hälsa och välfärd skulle uppstå. En människa som djuret känner sig tryggt med.

Att uppfylla djurskyddslagstiftningens grundläggande krav garanterar inte en god djurhållning. Vår lagstiftning utgör en miniminivå. Det vill säga den lägsta nivån på en djurhållning som samhället accepterar. Var denna nivå ligger ser olika ut för olika arter och i olika typer av verksamheter, till exempel om kaninen hålls för djurförsök, sällskap eller köttproduktion. I de flesta fall anser jag att för att ha en god djurhållning måste man sträva efter och kommit längre än lagstiftningens miniminivå. Samtidigt kan man vända på det hela och konstatera att det är mycket svårt att upprätthålla en god djurvälstånd om man inte ens lever upp till lagstiftningens basala krav."

Vad är en dålig djurhållning?

"All djurhållning som medför lidande där djurets livskvalitet är nedsatt är en dålig djurhållning. En djurhållning där djurets

grundläggande behov, såväl fysiska som psykiska, inte uppfylls. Jag skulle dock vilja dela upp det i två scenarion:

Det ena handlar om att djuret hålls i en bristfällig inhysningsmiljö som riskerar göra djuren sjuka/skadade eller stressade och frustrerade med risk att utveckla onormala beteenden och stereotypier. Redan när det endast förekommer välfärdrisker i djurets miljö kan man påstå att djurhållningen inte är god; problemet behöver inte ha hunnit utvecklas så långt. Detta är också en av grundtankarna i vår djurskyddslagstiftning. Lagstiftningen innehåller därför många krav som syftar till att förebygga dålig djurvälstånd, snarare än att straffa när problemen redan är uppenbara. Det betyder att en djurhållning enligt lagstiftningen kan anses som oacceptabel även om djurets välfärd för tillfället faktiskt inte är nedsatt än, men det finns en risk att den kommer att bli det. Exempelvis lider inte djuren av att det inte finns någon nödventilation, så länge denna inte verkligen behövs. Men om den vanliga ventilationen slutar fungera en varm sommardag så är nödventilationen i vissa typer av djurhållningar helt nödvändig för att förhindra direkt djurlidande.

Det andra scenariot handlar om att djuret hålls i en inhysningsmiljö som är god, och där riskerna är låga, men där ändå djuret inte trivs utan uppvisar en dålig välfärd. Det hänger ofta samman med okunskap hos ägare/skötare, dåligt sammansatta djurgrupper, eller att lagstiftningsnivån sett utifrån ett djurvälståndsperspektiv är för låg. Detta scenario medför att det finns djurhållning som uppfyller lagstiftningen men där djurhållningen är dålig, åtminstone för vissa individer, trots att den är laglig. Att uppfylla lagstiftningens miniminivå innebär inte per automatik en god djurhållning."

Vad är viktigast för att förbättra den svenska djurhållningen för så många djur som möjligt?

"Att höja lägstanivån i djurskyddslagstiftningen är potentiellt sett ett effektivt sätt om man vill förbättra för så många djur som möjligt. Eftersom lagstiftningen är bindande omfattar den alla djur och riktar sig till alla djurhållare. Dock kommer den alltid att utgöra en miniminivå och inte en optimal nivå. Här kommer några faktorer jag anser att vi behöver jobba vidare med för att höja lagstiftningens miniminivå."

13 konkreta råd för bättre djurhållning

Ifrågasätt traditioner

Regelverk anpassas ofta efter hur verkligheten ser ut. Exempelvis får vi hålla kaniner i små burar hela deras liv medan hundar och katter måste hållas på ett helt annat sätt. En ko får stå uppbunden på samma plats åtta-tio månader i sträck medan en häst måste få röra sig fritt i sina naturliga gångarter varje dag. Det finns ingen djurvälståndsforskning som stödjer dessa olikheter utan det har bara att göra med "så har vi alltid gjort". Där måste vi våga börja ifrågasätta traditioner.

Kräv förändringar

Om forskning entydigt visar på att en viss företeelse som är tillåten i lagstiftningen innebär djurskyddsproblem så måste lagstiftaren våga sätta stopp, även om det till en början verkar "omöjligt". Exempelvis är det numera inte tillåtet att kastrera griskultingar utan bedövning och hästar får inte längre stå uppbundna i spilta dygnet runt, även om dessa hanteringssätt ansågs nödvändiga eller självklara för bara några decennier sedan. När mer omfattande regeländringar införs är det dock viktigt med långa övergångstider så att man möjliggör för djurägare att kunna anpassa sin djurhållning.

Tänk mål istället för relativitet

Sverige framhålls ofta som bättre än andra länder på djurskydd, för vi har ett "strikt regelverk". Men att något är bättre behöver ju inte innebära att det är bra; bara att det är lite mindre dåligt. Jordbruksverket har exempelvis infört regler som innebär att det är möjligt att avvänja griskultingar vid 21 istället för vid 28 dagars ålder. Denna ändring kan inte motiveras utifrån forskning, tvärtom, vilket Vetenskapliga Rådet för Djurskydd har visat, däremot används argumentet att vi ju ändå fortfarande är lite bättre än EU. Jag anser att det bästa vore att sätta upp mål kring det djurskydd vi i Sverige vill uppnå utan att hela tiden jämföra oss med andra.

Jobba för höjd EU-lagstiftning

Även om jag anser att lagstiftningen ska bygga mindre på att jämföra sig med andra länder så tror jag att det i dagsläget är realistiskt att tänka att Sverige kommer springa ifrån andra länder vad gäller djurskyddsnivån i lagstiftningen. Detta eftersom det ses som en konkurrensnackdel om andra länder har lägre ställda krav. Om Sverige menar allvar med att man vill ligga i framkant på djurskyddsområdet torde således vår nivå succesivt höjas om EUs lagstiftning förbättras.

En trovärdig kontroll måste finnas

För att ett regelverk ska vara trovärdigt måste det finnas en kontroll av efterlevnaden som är opartisk, kompetent och rättssäker. För att uppnå detta kommer det behövas en lagstiftning som är tydlig, god

vägladning från Jordbruksverket samt en plan för hur djurskyddsinspektörerna ska få kontinuerlig utbildning och träning för att upprätthålla sin kompetens och förmåga att göra likvärdiga bedömningar. Det skulle dessutom behövas mer resurser till djurskyddskontrollen. Idag är det nationella målet att under ett år ska 10 % av de gårdar som har livsmedelsproducerande djur få en djurskyddskontroll. Det är en kontrollfrekvens på vart tionde år, vilket bara det är alldeles för sällan. Till saken hör dock att det dessutom bara var fyra av 21 länsstyrelser som levde upp till detta mål under 2018.

Få ut budskapet att lagstiftningen är en miniminivå

Lagstiftningen innebär inte någon optimal eller rekommenderad nivå. Inte heller utgör den ett hinder för att faktiskt göra något bättre. Detta är ett budskap jag tror man behöver jobba mer med för att nå ut till alla som på ett eller annat sätt måste efterleva djurskyddslagstiftningen.

Jordbruksverket bör utveckla de djurslagsspecifika föreskrifterna

Den nya lagen har ett nytt syfte som säger att vi ska "säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur". Tidigare var det främsta syftet med djurskyddslagen att djur inte skulle utsättas för onödigt lidande. Det betyder att ambitionen höjts. Vi ska nu inte bara se till att djur inte lider utan faktiskt ge dem ett bra liv, där djuren får en god välfärd med livskvalitet och möjlighet att uppleva glädje och välmående. Eftersom föreskrifterna är anpassade efter den gamla lagens djurskyddsnivå behöver Jordbruksverket se över föreskrifterna så att det inte uppstår ett allt för stort "glapp" mellan lagens intentioner och de faktiska reglerna i föreskrifterna.

Politiker bör ge Jordbruksverket entydiga direktiv kring djurskydd

Just nu finns det ett antal gällande dokument som Jordbruksverket har att förhålla sig till när de utvecklar djurskyddsföreskrifterna, till exempel propositionen till nya djurskyddslagen, livsmedelsstrategin och den så kallade konkurrenskraftsutredningen. Enligt dessa ska föreskrifterna vara målinriktade, förebyggande, förenklade, flexibla, tydliga, förutsägbara och kontrollerbara. Egenskaper som sinsemellan är motstridiga! Det finns forskning som visar att målinriktade och flexibla regler ökar risken för olika tolkningar. Att begära mer målinriktning och flexibilitet samtidigt som en högre förutsägbarhet ska uppnås är ganska orealistiskt. Ett målinriktat regelverk riskerar även ta bort delar av det förebyggande syftet, eftersom det flyttar fokus från att minska riskerna

"Sverige framhålls ofta som bättre än andra länder på djurskydd, för vi har ett 'strikt regelverk'. Men att något är bättre behöver ju inte innebära att det är bra; bara att det är lite mindre dåligt."

till att upptäcka dålig djurhållning, det vill säga lagstiftningen möjliggör inte ett ingripande förrän djurens välfärd faktiskt är nedsatt. Eftersom djurskyddslagstiftningen är bindande är det viktigt att utformningen och hanteringen av den blir rättssäker. Att Jordbruksverket skapar rättssäkra regler måste därför gå före tvetydiga direktiv från politikererna.

Utveckla djurvälståndsnivån

I och med den nya djurskyddslagen ska djuren ges en god välfärd. Det innebär att Jordbruksverket måste införa regler kring djurens välfärdsnivå. Tidigare har fokus legat på förebyggande djurskyddsaspekter, och mindre på djurens faktiska välfärd. Det måste nu skapas en bättre balans mellan dessa. Vi behöver både regler kring inhysningsmiljö och skötsel för att förebygga dålig välfärd och öka sannolikheten för en god välfärd, samt regler kring djurens välfärd för att säkerställa att de förebyggande faktorerna har fungerat tillfredsställande.

Inför en försiktighetsprincip i djurskyddslagstiftningen

Denna princip finns redan i Miljöbalken och innebär att om man är osäker på om något orsakar skada eller olägenhet för omgivningen, men man misstänker att det finns en risk att så är fallet, så ska man utgå från att skada eller olägenhet kommer att uppstå och därmed inte utföra det. Försiktighetsprincipen finns därför till för att förebygga negativ påverkan på miljön. När det kommer till djurskydd är det oftare så att om man inte har entydig och exakt kunskap om i vilken omfattning ett djur lider eller hur det påverkas, och det inte finns några andra alternativ, så tillåter man det. Jag önskar att man i större utsträckning tänkte tvärtom. Det vill säga att man måste kunna bevisa att en riskföreteelse inte orsakar lidande innan den tillåts.

Ta tillvara ny kunskap

Forskning leder hela tiden fram till nya kunskaper som lagstiftarna måste ta hänsyn till när regelverken revideras. Ett område som jag tror kommer bli aktuellt inom kort är fisk, och i det här sammanhanget främst odlad fisk. Där kommer just nu oerhört mycket ny kunskap fram. Det är också tydligt från regeringen att Jordbruksverket måste ta hänsyn till forskning när de omarbetar sina föreskrifter. Därför finns det sedan några år tillbaka ett vetenskapligt råd för djurskydd som ska vara Jordbruksverket bland andra behjälpligt angående forskningsläget, och det är viktigt att Jordbruksverket tar till sig deras arbete.

Sätt ned foten Jordbruksverket!

Forskningen ger inte alltid entydiga svar; olika professioner kan tolka resultaten olika och det är ovanligt att forskningen kan svara på vilken

minimnivå lagstiftarna ska välja. Vem kan komma fram till att nio kvm är det perfekta minimimåttet på en hästbox för en häst som är 165 cm i mankhöjd, eller att kor behöver komma ut just sex timmar per dygn för att beta? Det handlar i stor utsträckning om vilka risker som är acceptabla, och det är en etisk fråga snarare än en forskningsfråga – forskningen kan bara belysa risknivåerna, inte säga vad som är etiskt och moraliskt "rätt". Där forskning saknas eller inte är entydig måste Jordbruksverket våga sätta ner foten var gränserna ska gå.

Ta hänsyn till tvärvetenskaplig kunskap

När nya föreskrifter tas fram är det inte bara forskning kring djurvälstånd som kommer ha betydelse för nivån. Jordbruksverket kommer att behöva väga in såväl ekonomiska som etiska aspekter. Djurskydd i allmänhet, och djurskyddslagstiftningen i synnerhet, är beroende av att forskning som knyter ihop olika områden bedrivs. Ett viktigt forskningsområde för att utveckla djurskyddslagstiftningen är att visa vinster med god djurvälstånd, både ekonomiskt och samhällsmässigt. Andra forskningsområden som behöver tas hänsyn till i större utsträckning är de som rör tillsyn och regelutveckling. Detta är i sig egna forskningsområden där man forskar kring till exempel rättssäkerhet, kontrollers likvärdighet och tillsynsmetodik. ✕

Frida Lundmark Hedman började sin karriär som djurskyddsinspektör innan hon fortsatte som lärare och doktorand på SLU. För två år sedan tog hon sin doktorsexamen i husdjursvetenskap. I dag är hon anställd vid institutionen för husdjurens miljö- och hälsa på SLU i Skara.

HUR GÖR VI MED DJUR?

Han blev folkkär i tv-programmet "Hur gör djur?" Nu önskar zoologen Owe Sandström en uppföljare.

– Den borde ha djurskyddstema och heta: "Hur gör vi med våra djur?" Vi behöver inte älska alla djur. Men de har sin plats i livets väv och vi ska respektera dem alla.

Djur ska kunna utöva ett naturligt beteende.

– Det står klart och tydligt i den nya djurskyddslagen. Trots det finns djur i Sverige som inte på långa vägar kan få utlopp för de beteende de skulle utfört i sin naturliga biotop, säger Owe Sandström.

– Ta den industriella äggproduktionen: Skandalös! Titta på minknäringen: Hålla djur instängda på den lilla ytan! De ska röra sig längs kilometerlånga stränder: Dyka efter fisk och kräftdjur. Fånga möss och fåglar. Det går inte att säga "vi har två våningar i de här små burarna där de kan gå runt" och tro att det räcker för minken att röra sig på!

– Jag vill samtidigt betona, och det är viktigt för mig, att jag misstror inte de människor som sköter minkarna, jag är övertygad om att de ger dem det bästa av foder och känner kärlek till de djur de valt att hålla. Där är det ingen brist på empati. Det är formen som är fel.

– Så säger någon kanske att det inte går att hålla flera minkar i stora hägn. De kommer att slåss, bitas och pälarna förstörs. Just det. Ska vi för människans eget höga

nöjes skull ha den här formen av djurhållning? Det är dålig respekt för minken som djurart att hålla dem såhär. Men jag vill inte kritisera de människor som håller dem.

Vi möter Owe Sandström en tidig förmiddag uppe på Djurskyddet Sveriges kansli. Citaten ovan är talande för hans sätt att resonera. Han är skarp. Samtidigt öppen för att allt kan ha flera dimensioner.

– Men kring djurens bästa kan vi inte kompromissa. Aldrig.

Hela sitt liv har han ägnat åt djur. Som fyraåring födde han upp myggor, gick vidare till igelkottsavel och som tioåring hade han hjälpt fram ett helt bestånd grönfinkar i Härnösand. Här växte han upp med pappa, pedagogen och OS-deltagaren och mamma, som alltid uppmuntrade Owes naturintresse. Deras hus låg bredvid Europaväg 13.

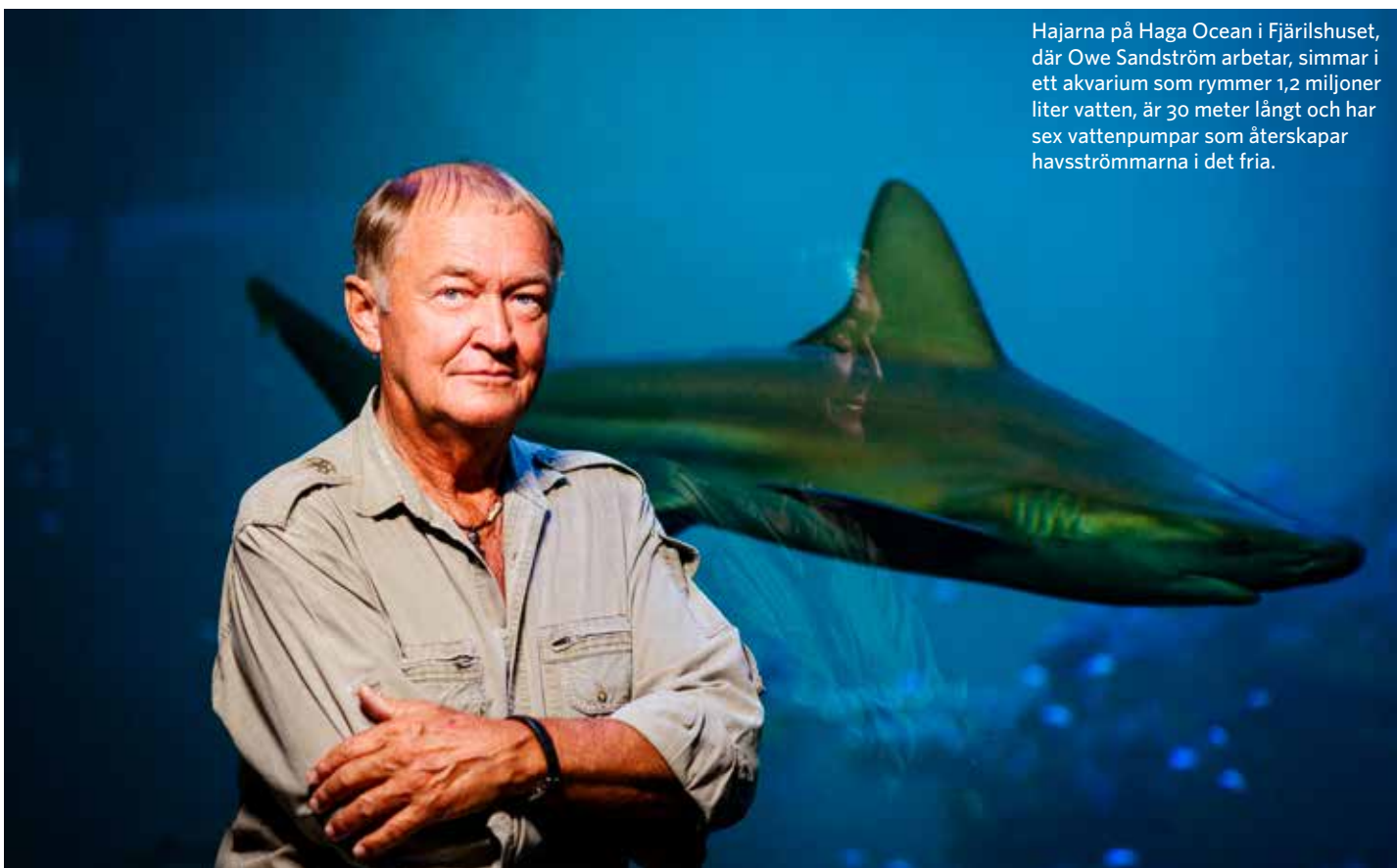
– Många igelkottar blev överkörda. Jag fångade in och höll dem i en stor inhägnad på våra marker för att rädda dem. Jag hade runt 20 honor, de fick fem avkomor var och helt plötsligt hade jag hundra små igelkottsungar! De ser ut som små nagelborstar på ryggen: Fantastiskt söta!

Jag hade fullt sjå att ge dem mat, grävde upp mask, fiskade och min morbror som drev en specerihandel gav mig pölsor, som var precis på gränsen att gå ut, vilka jag matade dem med. Sedan fick jag arbeta av det genom att paketera lådor. När hösten kom släppte jag ut alla igelkottar, naturligtvis, för att gå i ide. Året därpå fångades ett antal igelkottar in för att undvika trafikdöden – så redan vid tio års ålder bedrev jag en avancerad igelkottsavel. Detta är ju inte tillåtet idag, men jag tyckte så synd om de små taggmattorna som blivit offer. Sedan blev jag så förtjust i fåglar!

Han fick en lekstuga med veranda av sin mamma.

– Den ramade jag in med nät och for ut i skogen och hämtade mossor och grane. Sedan fångade jag ett par bofinkar, domherrar, grönfinkar och några talgoxar. Det var naturligtvis hemskt, men jag matade och skötte dem och visst fick de ungar! När hösten kom släpptes fåglarna ut tillsammans med igelkottarna. Jag tyckte det var så roligt!

– Vintertid när jag inte behövde köpa mat till igelkottarna köpte jag fågelfrö. Jag läste på och såg att fåglar ofta åt älg-

Hajarna på Haga Ocean i Fjärilshuset, där Owe Sandström arbetar, simmar i ett akvarium som rymmer 1,2 miljoner liter vatten, är 30 meter långt och har sex vattenpumpar som återskapar havsströmmarna i det fria.

gräs. Vita luddiga växter med samma fina näringsvärde som hirsch. Sådana plockade jag och torkade.

Nära hemmet hade en cirkus slagit läger. Han blev vän med artisterna och gick som i en dröm runt bland apor, elefanter, hästar i sina plymer och björnar.

– Cirkus var exotiskt. Det fanns ingen TV, så det här var sättet att se djur. Jag vill absolut inte försvara det, jag vill bara förklara. Det var en annan tid. För djuren var det naturligtvis inte bra att leva så, samtidigt var de artisternas levebröd och de skötte om djuren. De var inte elaka, tvärtom, men man visste inte bättre då.

Under studietiden i Uppsala där han bland mycket annat läste zoologi, biologi och tog en lärarexamen började han sy scenkläder till sin flickvän, som dansade flamenco. Ryktet spred sig och inom några år sydde han till flera artister som Jerry Williams, Björn Skifs och Lill-Babs.

– Ibland följde jag med dem på spelningar, till olika Sommarland, Lekland eller Vattenland. På dessa "land" fanns ofta en djurhörna med djur som inte alltid hade det så bra.

Owe hade vid den här tiden fått en tjänst på Spånga Gymnasium.

– Jag tog över efter Ingrid af Trolle som hade hand om "Fritt valt arbete: Hund". Hon lät eleverna borsta hennes hund långt borta i andra änden av bollplanen på grund av allergirisken. Så uppstod den kinesiska nakenhunden, brukar jag skämtsamt säga.

– Det var en ära att få ta över efter henne, jag föreslog att istället för "Hund"-inriktning skulle vi ha djurinriktning, och det tyckte rektorn var bra.

Owe byggde upp en avdelning med fåglar, fiskar, reptiler och en liten apa. När han såg hur illa många djur for på "landen" kontaktade han sin lärarkollega, Inger Akalla och Håkan Hulebo från Dingle Naturbruksgymnasium och frågade om de inte kunde skriva en gymnasial läroplan för djurparksdjur och sällskapsdjur? De skrev en utbildningsplan för "Högre specialkurs tvåårig variant blivande djurvårdare utanför animalieproduktion".

– Det här började vi undervisa i. Tog in en liten grupp elever, som skulle arbeta i djurpark, zoohandel och med sällskapsdjur. Vi plockade en del av anatomikurserna från lantbruksgymnasierna, men flera ämnen

utformade vi själva. Med tanke på min bakgrund, både den akademiska inom zoologi, biologi och mitt eget levande djurintresse så var det inga problem!

När gymnasielinjerna blev tre åriga skapade trion läroplanen för naturbrukslinjen, nuvarande naturbruksprogram.

– Det här är jag väldigt stolt över. Vi fick denna utbildning till Spånga och byggde upp Skandinavians största utbildningsanläggning för blivande djurvårdare. I 43 år blev jag kvar. Sedan, tyvärr, blir man pensionär och då fick jag inte stanna, inte ens som konsult, vilket var en stor sorg.

Men snart frågade Jan Vikström, ägare till Realgymnasiet Lärandet AB, Sveriges största utbildningsenhet för blivande djurvårdare och naturbrukare, om Owe inte ville bli senior advicer och gästföreläsare.

– Det har jag nu varit i sju år och det har betytt väldigt mycket för mig att få använda min pedagogiska erfarenhet. Kunskapen om djur har fört mig dit jag är idag, och jag känner att respekten för allt som hoppar, piper och kväker blir allt mer väsentlig.

Vad betydde tv-programmet "Hur gör djur?" för dig?

"I livets väv, i ekosystemet, är var och en av de små djuren viktiga. Man behöver inte älska alla djurarter men du måste inse var och ens värdefulla position i de ekosystem som i människans tråkiga regi blir allt bräckligare."

► – En epokavgörande del av mitt liv. Gunilla Nilars på SVT ringde och sa att det fanns ett program i England som hette Animals Crack Up. Kända personer fick se en film med djur, den avbryts och de får gissa vad som ska hända. Nu ville de göra en svensk version och höra om jag kunde vara zoologisk expert.

– Gärna! Men i så fall vill jag också ha med mig ett levande djur i studion och berätta om det. Det gick fint och programmet blev ett mycket populärt inslag i programmet Söndagsöppet.

Succén var given.

– Läraren i mig vaknade. Jag ville förklara. "Kameleonten ändrar färg när den ändrar sinnesstämning. Vissa papegojor ändrar pupillstorlek för att signalera något". Det hela var en enda stor etologiundervisning!

– Jag hade alltid med mig ett symboldjur. Tuppen Fabbe! Lodjuret Ivar! För att inte tala om Kajsa, gåsen Kajsa! Hon var starkt präglad på mig. Komikern Robert Gustafsson lärde sig på tio sekunder att härma Kajsa. Hon blev så kär! Det var väldigt roliga år. Många frågor varför det slutade. Det finns ju en baksida av allt kändisskap. Men jag blev till slut så förknippad med detta att jag fick lite svårt att gå ut på stan. Många ville ställa frågor. Så till slut bad jag om att ta en paus och då lade de

Owe Sandström

Född: Härnösand.

Yrke: Zoolog, lärare, designer, ansvarig för showdelen i Stockholm Horse Show, arbetar på Haga Ocean, styrelseledamot Djurskyddet Sverige.

Karriär: Byggt upp djurinstitutionen på Spånga gymnasium, designat ABBA-scenkläder, expert i SVT-succén Hur gör djur?, återkommande zoologisk expert hos TV4 Nyhetsmorgon, tv-debuten kom 1984 i "Djurplugget".

Egna djur: Inga nu, jag reser så mycket. Har haft en brun burmeserkatt som var förebild till den blå katten på ABBA-Agnetas klänning i en show. Anni-Frid hade en gul, inspirerad av lejonhundarna som vaktar Singapores infart.

ner programmet. Men det var en fantastisk serie!

Han tystnar ett ögonblick innan han säger att idag skulle man kanske ta upp den igen.

– Med titeln: "Hur gör vi med djur?" Gärna i Djurskyddet Sveriges regi. Då skulle vi kunna lägga djurskyddsbefrämjande aspekter på djurhållning. För jag

tycker att vi ska hålla djur. Få saker är så berikande och energigivande som att vara med djur. Att upptäcka att det finns signaler hos djuret som vi människor kan förstå! Ett pip! Ett höjt ögonbryn. Ett sänkt ögonbryn. Ett morrande litet ljud. Det går snabbt för barn att förstå djur och det är en fröjd att få vara med när ett barn upptäcker livet med undulater – i väl tilltagen bur naturligtvis – som bereds möjlighet att häcka. Lyckan i barnens ögon när de ser ungarna!

– Sedan kan man alltid ifrågasätta att hålla djur i fångenskap. Det är det ingen tvekan om. Många kritiserar djurparker. Hårt. Det finns djurparker som är förskräckliga. Rena fängelser! Här tycker jag att djurskyddet har en mycket stor uppgift att se till att de djur som hålls under bevarandeprojekt-förhållande har det så bra som möjligt. För det finns så många tillfällen när vi räddat djurarter, tack vare att människor som älskar djur har hållit dem under värdiga förhållande.

Ta visenten. Den var nästan helt utrotningshotad, men tack vare insatser från Skansen och Avesta Visentpark kunde man para ihop visenter som inte var närmare släkt och fick en genetisk hållbar grund att stå på, för att återigen sätta ut dem i naturen. Då säger kanske någon: Men djurarter har dött ut under hela jordens existens! Ja, men de har inte dött ut under orkestrering

Intresset för djur togs med in i designen. Som modell för den blåa katten stod Owe egen bruna burmeserkatt. Den gula inspirerades av lejonhundarna.

av människor. Vi förstör deras livsmiljöer, vi använder markområden, vi förorenar vattendrag. Just nu är en av världens mest hotade djurgrupp amfibier! Även om grodor och paddor går upp på land, så lägger de sin rom i vattnet. Deras hud är tunn och känslig, de tar upp syre via huden.

– Det bästa är naturligtvis om hotade djurarter kan hållas in situ, alltså på plats i sin naturliga miljö i nationalparker, men ibland är det svårt. Här måste man se vad Skansen betytt, för exempelvis lejonamarinerna! En liten apa från Sydamerika, som var närmast utrotad. Tack vare en avancerad koordination över hela världen där Skansen spelat en stor roll har arten klarat sig.

Brist på kunskap hos människor är den största faran för djurvälstånd och natur.

– I livets väv, i ekosystemet, är var och en av de små djuren viktiga. Man behöver inte älska alla djurarter men du måste inse var

och ens värdefulla position i de ekosystem som i människans tråkiga regi blir allt bräckligare.

Helger och lov gör han show av hajmatningen ute på Haga Ocean/Fjärilshuset i Stockholm.

– Vi arbetar för att efterlikna djurens naturliga miljö och låta dem utöva sina naturliga beteenden. Hajarna simmar i ett 30 meter långt akvarium med 1,2 miljoner liter vatten och sex vattenpumpar som återskapar havsströmmarna i det fria.

Även utfodringen följer deras naturliga sätt att äta.

– De får bara mat när de är hungriga. Vi håller maten på ytan och låter den sjunka ner. Först kommer plankton, det intresserar inte hajarna, sedan större fiskbitar: De hugger hajarna och det de lämnar sjunker ner på sanden till rockorna.

Till publikens jubel refererar han hur svartfenade och högfenade revhajar käm-

par om maten. Han har studerat guide-teknik hos Disney och Seaworld.

– Jag tycker att det är viktigt att förmedla kunskap på ett engagerande sätt.

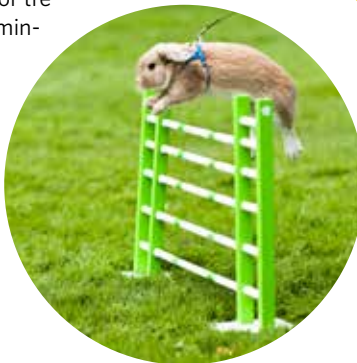
Fjärilshuset har rosats för sitt sätt att hålla djur. Men en gång skrev djurrättsaktivister att ”man borde stänga in Owe Sandström i buren”. Då bjöd han in dem på en visning.

– Jag visade och förklarade att vi har inga viltfångade hajar, de är uppfödda i fem generationer, när de får ungar är det meningen att de ska släppas ut. När visningen var klar tackade de mig. Jag tror på öppenhet och kunskap. Visa hur djuren hålls. Berätta var de kommer ifrån och varför de hålls som de hålls. Det gäller alla djur. Från revhajarna ute på Haga ocean till hönsen i äggproduktionen. Alla som ansvarar för djur ska när som helst kunna visa upp hur djuren har det. Så borde det vara. ✕

1

SKIPPA BUREN

Kaniner har stort behov av rörelse. En medelstor kanin behöver 180 cm för tre skutt och de flesta burar är betydligt mindre än så. Om din kanin vistas mycket i buren är det extra viktigt med aktiverande berikning. Ge rikligt med grenar och andra saker att gnaga på, ett rör eller en boll, något som hänger i taket. Ha inte allt i buren samtidigt. Byt ut och sätt in nya saker, variation är extra spännande. Låt burdörren stå öppen när du är hemma. Möjligheten att få springa fritt ger en gladare och tamare kanin. Ha sladdar oåtkomliga när kaninen är ute.

2

UMGÅS UTOMHUS

Ta med dig kani-
nen ut i sommaren, i koppel
eller ställ upp en inhägnad. En
utekanin behöver också ras-
tas. Låt kaninen få springa
av sig och äta gräs, eller
varför inte hoppträna
med din kanin? Kom
ihåg vaccination och
att långsamt vänja
kaninen vid gräs.

GE DIN KANIN EN KANONSOMMAR

Många kaniner spenderar större delen av sina liv i bur, trots att de är sociala och nyfikna djur i behov av aktivering och motion. Här är åtta råd om hur du kan ge din kanin en kanonsommar och ett toppliv.

Text: Sara Holmström **Foto:** Sara Holmström och iStock

Källor: Djurvårdarguiden, Agria, Jordbruksverket, Blå Stjärnans Djursjukhus, Kaninmagazinet och Sveriges Kaninvälfärdsförening.

3

UPPTÄCK HÖJDER

Håller din kanin bara till på golvet? Kaniner gillar att sitta högre upp och spana, och behöver inte begränsas till golvytan. Ställ möbler på ett sätt som gör att kaninen kan hoppa upp, alternativt gör ett sommarprojekt av att bygga en hoppställning med flera olika våningsplan.

4

FIXA TUNNLAR

En kul och naturlig syssel-
sättning för kaniner är att
gräva och springa i gångar.
Fyll förslagsvis en barnbadpool eller
stor kartong med lämpligt material
att gräva i, t.ex. halm och grenar.
Förse med gott om material så
att kaninen kan forma sina egna
gångar. Alternativt köp en tunnel.

5

LÅT KANINEN ÄTA UPP HUSET

Köp ett ätbart hus till din kanin. Huset innebär sysselsättning för kaninen att gnaga på och ger kaninen möjlighet att gömma sig i eller stå på. Det är tillverkat av spånplattor och vegetabilisk stärkelse, väggarna är övertäckta med ängshö och huset har ett riktigt morotstak. Finns att köpa i djuraffärer.

6

LEK MED MATEN

Låt din kanin få söka och klura för att få tag på mat. Sprid ut pellets eller andra godbitar på golvet, göm undan lite här och där. För extra aktivering: Lägg i en toarulle och vik ihop eller häng upp i ett snöre. Bollar med en öppning att lägga godis i kan också vara kul.

7

HÅLL SÄLLSKAP

Kaniner är sociala djur och måste få ha social kontakt med ägare eller andra kaniner. De behöver uppmärksamhet och det är viktigt att som ägare spendera tid med sin kanin. Kaniner mår allra bäst med en artfrände som de passar ihop med. Skaffa redan i sommar en kompis till en kanin som lever ensam.

8

HA INTE FÖR VART

Tänk på att när det blir varmt ute kan det bli väldigt varmt inne. Kaniner bör hållas svalt, lämplig temperatur ligger på omkring 15-21 grader. Om temperaturen blir för hög riskerar kaninen att drabbas av värmeslag. Ha fönster öppna och tillgång till fläkt. Placera en utomhusbur i skuggan. Precis som med hund och katt kan det också vara bra att försäkra kaninen, veterinärkostnader kan snabbt bli dyra utan försäkring.

40 aktiva djurskyddare från föreningarna ihop med förbundsstyrelsen och kansliet på plats i Älvsjö.

FÖRENINGSDAGAR FULLA AV TIPS

Gerillakampanja! Motivera ideella eldsjälar! Hur? Det fick alla som var med på årets föreningsdagar i Älvsjö veta.

Aron Schoug, doktorand i pedagogik vid Stockholms universitet höll föredraget "Att motivera ideella".

– Problemet är många föreningar har svårt att behålla sina medlemmar, sa han och betonade att ledarskapet är centralt. Kanske kan ledarskapet i en ideell förening ses som en process, där en individ eller styrelsen påverkar en grupp individer för att nå ett gemensamt mål, föreslog Aron Schoug. Inte en chef som ger order.

Ideellt arbete bygger på frivillighet. Vilken roll har då ledarskapet? Inte att motivera med belöningar och straff eftersom alla har en stark inre motivation. Istället handlar det om att ge förutsättningar för att motivation ska hålla. Skapa en miljö där allas behov kan tillfredsställas. De vanligaste behoven hos ideella är, enligt Schoug, att

känna sig kompetenta, känna samhörighet eller vara autonom/göra egna fria val.

Alla kan ha delar av dessa behov, men ofta väger något tyngst. Hur ska då ledarskapet i en ideell förening möta alla dessa behov? Först och främst genom att inse att i gruppen finns olika drivkrafter

– Den som vill känna kompetens bemöts bäst genom positiv feedback, tydliga ramar och mål, en tro på förmågan. Samhörighetsbehovet kan tillgodoses genom varmt och respektfullt lyssnande, emotionellt stöd och att bekräfta var och ens perspektiv.

Autonomi befrämjas genom att välkomna kritiska synpunkter, uppmuntra initiativ, att ha en icke-kontrollerande kommunikation och undvika belöningar och straff.

– Detta är inte bara något ordföranden måste göra utan hela gruppen, men ledaren kan visa vägen, sa Aron Schoug, som

tipsade att den förening som vill behålla sina medlemmar bör öka kunskapen om olika sätt att skapa förutsättningar för motivation, och välja styrelseledamöter som inte bara kan sakfrågorna utan också känner till motivation och ledarskap.

Han talade också om vad som får olika människor att sluta engagera sig:

– Livspusslet kan vara en faktor, vissa har inte tid. Här gäller det att anpassa arbetsformen, man kan ha Skype-möten! De som brinner för sakfrågan, eldsjälarna, behöver frihet att arbeta för saken! För de som känner att det sociala är viktigast, att alla i gruppen trivs, måste mötas av ett ledarskap som stimulerar det.

Det som hämmar motivationen är att känna sig otrygg, ledarskapets roll blir då att få alla att känna sig trygga och skapa en struktur.

Camilla Björkbom, tidigare ordförande i Djurens Rätt och styrelseledamot i Eurogroup for Animals höll en uppskattad genomgång om EU-parlamentet, inför valet den 26 maj.

Därefter berättade PR-konsult Jessica W Sandberg om den prisbelönade kampanj hon gjorde för SOS Barnbyar i Almedalen 2016, #Rotlös. Den utsågs till "Hetast i Almedalen". En gigantisk målning av ett barn som tappat sin nalle ihop med #Rotlös sattes upp på en av de K-märkta husgavlarna i Visbys gränder.

– Den drog uppmärksamheten till sig. Men det räcker inte med en enda, visserligen stor, målning. Det måste till andra aktiviteter. Vi valde att göra snabba insatser hela veckan, så kallade gerillaaktiviteter. Inget olagligt men uppseendeväckande.

Miniatyrfigurer i plast höll upp skyltar "Ingen ska behöva känna sig #Rotlös". Plakat och skor hängdes upp med #Rotlös tryckt på sulan. Ingen skulle undgå att se hashtaggen. I princip alla såg den. Idag driver hon egna firman "Besvärlig sedan 1977" och hon har både fått Guldäggspriser och mött kritik.

– En kampanj kan ha olika syften. Det

är inte alls säkert att vinna priser ska vara ett, utan det kan lika gärna vara att driva opinion, få upp en fråga på dagordningen. Man behöver inte vara "snäll" utan tvärtom kan det krävas att man tar i.

Hon visade tre citat från Djurskyddet Sveriges, Svenska Djurskyddsföreningens och Djurens Rätts hemsidor. Förvirrande lika.

– Om inte ni kan skilja ut ert varumärke, hur ska då de som ni vill värva kunna det? Vad gör er unika? Hur ska ni kommunicera era budskap? ✕

Kan du skilja dem åt?

Alla kunde inte skilja ut Djurskyddet Sveriges budskap från Djurens Rätts och Svenska Djurskyddsföreningens. Kan du?

Här är citaten:

"Djur ska behandlas väl." "Skyddas från lidande." "Utföra naturliga beteenden." "Djur ska få utlopp för sina naturliga beteenden." "Djur har rätt till sina egna liv." "Arbetar mot djurs lidande." "Djur ska ha rätt till ett värdigt liv." "Djur ska ha goda levnadsvillkor." "Djur ska ha human behandling."

Se facit i botten av sidan upp och ned.

Jessica W Sandberg, PR-konsult som blev prisad för kampanjen #Rotlös för SOS Barnbyar.

Vad tar du med dig?

Ewa-Britt Gerhardsson, Djurskyddet Ädalen:

– Det har varit bra och intressanta föreläsningar! Vi har också väldigt mycket utbyte av samtalen med andra föreningar. Under föreningsdagarna får vi en chans att mötas och utbyta erfarenheter. Jag tar med mig många tips från hur andra föreningar arbetar.

Jan-Erik Gunnarsson, Djurskyddet Karlstad:

– Det har varit väldigt givande dagar. Inte minst föreläsningarna har gett mycket. Aron Schoug som berättade om hur man motiverar ideella var väldigt relevant för just vår verksamhet. Det var också bra att få en genomgång inför EU-valet, som känns lite spretigt. Den sista föreläsningen om att stärka varumärket var väldigt givande. Hur ska vi få fler medlemmar? Kanske genom att söka efter dem via nya plattformar? Jag har fått många nya idéer!

Christina Holmberg och Malin Carlsson, Djurskyddet Strängnäs:

– Många nya tankar och idéer har väckts under dessa dagar. Det kommer förmodligen att ta ett tag att smälta allting, alla intryck, all kunskap, innan det går att exakt kan säga vad eller vi tar med oss av allt det som sagts och gjorts. Just nu är det nästan överväldigande!

Anniken Jakobsen Johansson och Stina Lundstedt, Djurskyddet Skellefteå:

– Vi har fått med oss tre saker:
• Vår förening har haft svårt att få tag på fodervärdar. Många är rädda att ta på sig ett för stort ansvar och nu har vi fått tipset att kalla det jourhem istället. Det beskriver mer vad det handlar om och det blir tydligare att vi som förening står för allt.

• Det andra vi tar med oss är att det går att beställa foder via Djurskyddet Sverige. Vi har inte varit medvetna om detta och det här kommer att underlätta väldigt mycket för oss.

• För det tredje så har vi fått inspiration till hur sprida vår fina medlemstidning ännu mer. Vi tänker ordna så att caféer och vårdcenter och andra ställen där människor kan sitta ner en stund och läsa får den. På så sätt lockar vi till oss ännu fler medlemmar! ✕

Facit: De tre första meningarna kommer från Djurskyddet Sveriges hemsida. De tre i mitten från Djurens Rätt och de tre sista från Svenska Djurskyddsföreningen.

Så smutsiga djur att öronmärkningen inte gick att se.

"INGEN VETERINÄR SKA BEHÖVA GÖRA VAD JAG GJORT"

Exporten av levande djur till sjöss innebär ofta ett stort lidande. Rena djur steg på fartygen. Tärda, smutsiga, avmagrade linkade de av. De som klarade resan.

"No veterinary should have to do this." Meningen gick som ett omkväde under hela föredraget. Ingen veterinär ska behöva utföra något sådant.

Orden sades av Lynn Simpson, veterinär från Australien som var i Stockholm i våras för att ta emot det pris CIWF Sverige och Svenska Djurskyddsföreningen gett henne. Hon besökte även riksdagen och höll ett föredrag för allmänheten om det arbete hon haft på fartygen som fraktar levande djur mellan Australien och Mellanöstern.

Priset fick hon för den insats hon gjort för djuren i en hopplös situation och för det mod hon visat när hon avslöjat missförhållandena.

– För mig var det ett meningsfullt arbete att kunna finnas där för djur när de behövde det som mest. En akutläkare har inte överseende med droger när hen räddar en patient från en överdos, jag fanns på fartygen för att hjälpa djuren som led.

Hon talade medryckande och bilderna

talade sitt tydliga språk. Bildspelet var ögonblick av ren fasa. Hala golv där korna halkat och ramlat så att benen brutits. En bild på en tjur där båda bakbenen gått av.

– I had to kill him. Avlivning är det bästa man som veterinär kan göra för djuren i det här läget.

När hon läste till veterinär fick hon arbete i en hamn som lastade får och nötkreatur.

– Det var mitt första möte med djurtransporter till sjöss.

Mellan 2003 till 2011 arbetade hon som veterinär på dessa fartyg. Räknat i total tid blir det fem år. Fartygen har flera våningar. Ventilationssystemen fungerade inte alltid.

– Det var så många kor hopfösta i samma fack att deras vilopositioner blev helt onaturliga. De låg på varandra, under varandra, benen sträcktes ut mellan gallret och fastnade. En dräktig kossa hade fastnat med huvudet under en bjälke och kvävts av all avföring. Hon dog. Hennes kalv dog. Annars hade jag fått skjuta henne. Det

ska för övrigt vara omöjligt för djuren att kalva/lamma ombord men producenterna ser till att deras dräktiga djur följer med.

En resa tar mellan tio dagar och sex veckor.

– Rena, ofta välmående, djur stiger på och magra sjuka ingrodda i avföring kommer fram. De som klarar sig. Många luftburna sjukdomar sprids ombord, som pinkeye, en ögonsjukdom där ögat måste bort. Vet inte hur många sådana operationer jag gjort ombord.

Fartygen kunde vara lastade med 10 000 nötkreatur och 75 000–80 000 får.

– Och en veterinär! Tänk er ett flera våningar högt parkeringshus. Fyll det med djur, lägg ut lite sågspån på betonggolven, sätt ut det i havet och håll dem där några veckor. Det hade varit oacceptabelt. Så ser det ut. Jag vet inte hur många obduktionsrapporter jag skrivit. Flera får fick lunginflammation. Jag obducerade dem uppe på däck. No veterinary should have to do this.

Djuren fick skrapår. Hon visar en bild på ett litet öppet köttår på en klöve.

– Ett litet sår som gör så ont att det får en stor tjur att inte röra sig.

Foto på kalvar som helt täckta av decimetertjock lager av avföring och träck blivit ihjältrampade under färden visas på duken. Ingen kunde upptäcka dem där de låg under smutsen.

Hon berättade om får vars blod var högt över 40 grader varmt.

– Dog de inte av värmeslag så skulle de avlida när deras inre organ kollapsat. De kokades inifrån. Jag fick nödslakta alla.

Exporten av levande djur står för 0,4 % av Australiens ekonomi.

– Den lilla delen är inte värt det enorma djurplågeri som hundratusentals djur utsätts för på dessa fartyg. Transporten av levande djur till sjöss måste upphöra.

Rutten Australien – Mellanöstern är den som Lynn Simpson gjort flest resor med.

– Jag längtar till den dag dessa hemska

båtar är borta. Utvecklingen går mot att de försvinner, men vi lär ha kvar dem i minst tio år till.

Vad kan vi i Sverige göra?

– Var medvetna! Köp inte ull som kommit från får som fraktras. I Australien görs det förfärliga som kallas mulesing, huden från baken på merinofår skärs bort, mycket plågsamt. I Australien äter vi inte äldre får så får som utsatts för detta kan senare ha exporterats till Mellanöstern och Turkiet för slakt via sjötransporter.

När ni i Sverige köper ull kan ni göra medvetna val genom att kräva märkning av den ull ni köper, så att ni inte riskerar att köpa merinoull där får utsatts för detta trauma och kanske också ha exporterats levande på dessa transporter till sjöss för slakt i andra länder.

Hur ser du på framtiden?

– Inom ett tiotal år finns inte de värsta fartygen kvar och det ser jag fram emot. ✕

Transporter i fokus inför EU-valet

Djurtransportfrågan blev en knäckfråga i valet till EU-parlamentet.

Eurogroup for Animals hade med den som ett av de löften blivande parlamentariker kunde avge inför valet. Löftet löd att alltid "sträva mot att minimera transport av levande djur genom att ersätta transport till slakt med transport av kött och slaktkroppar".

Skälet är att "Varje år transporteras en miljard fjäderfän och 42 miljoner får, getter, hästar, grisar och nötdjur inom EU och till tredje land, de flesta av dem till slakt. Transport av levande djur medför allvarliga djurvälfsproblem i form av törst, hunger, värmestress, utmattning samt brist på utrymme för vila. Transport av levande djur kan också medföra allvarliga risker för folkhälsan genom att bidra till spridning av sjukdomar. Satsningar på transport av kött och slaktkroppar skulle minska djurs lidande avsevärt, medan handeln upprätthålls", som det står på Eurogroup for Animals sajt VoteForAnimals2019.

Totalt skrev 1 004 kandidater till Europaparlamentet under någon av punkterna Djurskyddslöftet, "Vote for Animals 2019". Minst 115 av dem har blivit invalda.

74 av de invalda parlamentarikerna har förbundit sig att gå med i the Animal Welfare Intergroup, 29 var redan medlemmar under tidigare period.

24 av medlemsländerna har nyvalda parlamentariker som skrivit under djurskyddslöftet.

I skrivande stund är inte alla röster räknade i hela unionen, men än så länge tycks ingen representant från Cypern, Ungern, Lettland eller Bulgarien ha skrivit under djurskyddslöftet, uppger Eurogroup For Animals.

"Många har angett att de vill ingå i the Animal Welfare Group innebär att vi kommer att kunna starta den här mandatperioden med en helt ny styrka", skriver Eurogroup For Animals i en första analys.

De gröna/EFA har kommit upp i 50 procent. Portugal, Tyskland och Nederländerna fick in varsin ledamot från ett renodlat djurparti.

– I stort innebär resultatet att det vi kommer att ha fler allierade i parlamentet nästa period! konstaterar Eurogroup for Animals. ✕

HÄLSNINGAR TILL SKJUTEN SVAN SPARAS PÅ MUSEUM

I april sköts en knölsvanshane i Malmö. Länsstyrelsen hade beviljat skydds jakt. Kvar i redet vid kanalen var honan som ruvade deras ägg. Händelsen har engagerat människor i hela landet.

Ivassen vid Malmö kanal har ett svanpar under flera år byggt bo. I fjol hörde flera personer av sig under häckningsperioden till Gatu- och fastighetskontoret efter att de blivit bortskrämda av hanen. Då det fanns ägg i boet valde gatukontoret att avvakta. Men i år när svanparet åter byggt bo startade hanen ånyo att vakta boet. Den 18 mars skickade gatukontoret en ansökan till länsstyrelsen för att få tillstånd att utöva skydds jakt på knölsvanshanen.

Länsstyrelsen beviljade skydds jakt den 3 april och söndagen den 7 april sköts hanen. Kvar i boet fanns honan som ruvade på åtta ägg. Sedan det blev känt vad som hänt sökte sig flera malmöbor ner dit. En del uttryckte sin vrede på lappar som hängdes upp på räcket ovanför boet. "Vila i frid! Du blev mördad för att du gjorde ditt jobb och

försvarade dina ungar..." stod det på en.

– Var är världen på väg? I flera år har jag följt svanparet. De har byggt rede rakt nedanför mammas lägenhet vid kanalen i årtal. Jag har tagit massor av bilder på paret och sett ungarna växa upp, säger Fredrik Hjelm.

När Tidningen Djurskyddet skrev om händelsen på webbtidningen i april var många djurskyddsexperten kritiska.

– Malmö stad verkar ha skött ärendet mycket illa. Att skjuta hanen just under tiden när honan ruvar är inte acceptabelt ur djurskyddssynpunkt. Man verkar ju haft gott om tid för att lösa problemet på annat sätt men verkar inte ens ha försökt hitta en annan lösning! sa Åsa Hagelstedt, general-sekreterare Djurskyddet Sverige.

Hon fick medhåll av andra som dagligen arbetar med djurskydd och viltrehabilitering.

– Ett helt ogenomtänkt och oansvarigt beslut. Varken Skånes Ornitologiska förening eller Fågelskydd Spillepeng hade blivit kontaktade om fallet och kunde därmed inte påverka beslutet. Tillsammans med dem hade en lösning utan avlivning kunnat hittas, sa Nina Peivert, viltrehabiliterare, som ger råd om vilda djur och hur man kan hjälpa dem på sin Facebooksida, Ninas Vilthjälp. En lösning hade kunnat vara att flytta boet under vintern.

Protestgrupper bildades. Tidningar skrev och Malmö Stad skapade en särskild sida med rubriken "Varför sköts svanen?" på sin sajt. Här stod bland annat att "Svanar lever ofta i livslånga par, men om den ena partnern dör eller försvinner ersätts den snart av en ny partner."

– Precis så: Svanpar lever ihop livet ut. Händer det ena partnern något så kan de sedan hitta en ny partner, men inte mitt

under själva ruvningen och när ungarna är små, sa Nina Peivert.

Vi vände oss till Andreas Schmidt, ekolog på Gatukontoret i Malmö.

Nu hände ju det som ni ville undvika året innan, hanen sköts medan honan ruvade. Borde ni med facit i hand ha agerat tidigare och flyttat boet?

– Självklart så ville vi inte skjuta hanen under häckningen och som du säger så var det också därför som vi valde att inte agera 2018. Vår förhoppning var också att svanen inte skulle vara lika aggressiv när paret återkom nästföljande vår. Dessvärre visade den sig vara lika aggressiv under 2019.

Oturligt nog påbörjade paret dessutom en ovanligt tidig häckning vilket innebar att vi ställdes inför samma situation som under 2018. Med facit i hand så hade det kanske varit klokt att ansöka om tillstånd till skydds jakt redan under vintern för att und-

vika att handläggningstiden begränsade oss om vi skulle behöva agera under våren, men det är ju alltid lätt att vara efterklok. Att flytta boet under vintern hade med största sannolikhet varit verkningslöst. Svanarna återvänder oftast för att häcka på samma plats och att man flyttar på boet innebär inte att svanparet söker upp boet och häckar där man har placerat det.

Knölsvan är ju en fredad fågel och alla fåglar är fredade under häckningsperioden. Var det något extraordinärt som hänt som gjorde att hanen sköts?

– Det extraordinära i det här fallet var svanens beteende. Det häckar flera svanar i staden och även om det är fullt normalt för en knölsvan att uppträda aggressivt runt sitt bo så brukar de aldrig bete sig så här. Svanhanen vaktade en mycket större

yta än de andra i kanalen och kunde även ta till vingarna för att snabbt följa efter flyende kanotister och roddare. I samtliga fall gick det bra, men det är inte helt lätt att ta sig upp i en kanot när en svan slår med vingarna och det är kallt i vattnet. Vi var särskilt oroliga eftersom det även finns barn som paddlar i kanalen och då vågade vi inte chansa.

Många var oroliga för hur honan skulle klara sig och sina ägg. Hur hade ni förvisat er om att hon klarar sig?

– Även under normala förhållanden så lämnar honan i princip inte äggen alls och hon äter inte nämnvärt. Istället lever

► hon av sina fettreserver. Hanens roll är huvudsakligen att vakta boet, något som den aktuella hanen tyvärr gjorde alldeles för bra. Jämfört med en mer naturlig häckningsmiljö så är dock kanalen väldigt skyddad från rovdjur, så honan kommer förhoppningsvis att klara sig utmärkt även utan en vaktande hane, sa Schmidt i april.

Tyvärr gick det inte bra. Svanhonan attackerades av ett annat svanpar och jagades bort. Nina Peivert är inte förvånad.

– Hon hade ju ingen partner som kunde hjälpa henne att försvara boet. Samtidigt har hon också i samband med stödutfodring, som vi avrått allmänheten från, dragit till sig andra sjöfåglar och det har gjort henne stressad, säger Nina Peivert.

Malmö Stad ordnade en avspärming runt det nya svanparets bo.

– Att vi hanterar situationen med det nya svanparet så pass annorlunda beror på att det är ett fall med helt andra förutsättningar: Den här hannen är mycket lugnare och beter sig mer som svanhannar brukar göra. Det är inga problem för personer att passera boet både på land och på vattnet så länge som de håller avstånd. Flotten som de häckar på är en publik plats med bänkar och en plats för spontan angöring av kanoer och båtar. Därför kände vi att det var bäst att spärra av runt flotten så att honan kunde häcka ifred, förklarar Schmidt.

En skylt med orden: ”Bryggan är avstängd eftersom svanar har bon här. De behöver få ruva i fred. Tack för din omtanke” är uppsatt.

– Att de nu satt upp skydd och informationsskyltar för att inte störa det nykomna svanparet är jättebra och hoppas bara på att det fullföljs. Men det skulle självklart gjorts tidigare. Det förra svanparet hade valt denna publika plats av precis lika stora skäl som detta svanpar nu. Det är absolut ingen större skillnad, säger Nina Peivert.

Händelsen väcker också frågan om hur människor och djur ska samsas om det offentliga utrymmet i en stad. Var går gränsen för hur mycket människor får anpassa sig, gå andra vägar, paddla på andra ställen, när vilda djur har ungar?

– Det är en oerhört komplex fråga. Malmö är en stad med en kraftig befolkningsökning och väldigt lite plats för tillväxt. Resultatet blir att trycket på ytorna ökar. Den offentliga miljön ska räcka till rekreation, natur, trafik, evenemang och mycket annat. Då blir varje beslut en avvägning och det är omöjligt att ge ett generellt svar på var gränserna går. Varje vår strömmar det in klagomål på fiskmåsar och råtkolonier som låter och det ställs krav på att fågelbestånden måste minska, men svaret är ett nej. Högljudda fåglar kan självklart vara störande men det är inte fråga om nå-

gon bestående skada på människors hälsa. I det här fallet så har det faktiskt funnits en risk för en allvarlig olycka, och även om den risken kan tyckas liten så kunde vi inte bortse från den, säger Andreas Schmidt.

Nina Peivert betonar att när vi människor breder ut vårt industriella samhälle konkurrerar vi samtidigt ut de vilda djurens naturliga livsmiljö.

– Vårt sätt att leva ger oerhörda konsekvenser för djuren, som till exempel trafik och nedskräpning. Jag tycker att det överhuvudtaget är på tiden att engagemanget och intresset för de vilda djuren ökar. De har ingen talan utan är bara något som existerar i vår natur. De är något vi människor tror oss kunna dra nytta av och göra hur som helst med. Men de är mycket mer än så. Vi värdesätter inte de vilda djuren så som vi värdesätter våra egna husdjur. Det handlar om att visa respekt och vara tolerant, säger hon.

Alla hälsningar till den skjutne svanen har nu samlats in av Malmö Museer.

”Skyltarna hade börjats slitas sönder av väder och vind och riskerade att hamna i kanalen.

Eftersom händelsen bedöms att komma bli en minnesvärd representant för året 2019 kommer Malmö Museer inom ramarna för sin samtidsdokumentation att samla in kvarvarande föremål från platsen”, skriver Malmö Stad på sin hemsida.✕

HEMLÖS KATT ATTACKERAR MIN KATT!

Min katt blir attackerad av en hemlös katt, åtminstone tror jag och grannar att den är hemlös. Den har inget halsband och man kan aldrig komma i närheten för att se ID i örat. Den har rotat i soptunnor och jag har inte brytt mig om det, men den har börjat attackera min och mina grannars katter. Detta gör mig orolig. Den brukar ligga och lura under min altan och hoppar fram direkt då min katt går ut. Vad ska jag göra?

Vad ska jag göra?

→ ETOLOGEN

SVAR: Det första steget jag ser är att säkerställa att katten är utan ägare. För att göra detta behöver du kontrollera om katten har tatuering eller är chipmärkt och har en registrerad ägare. Om katten inte går att hantera kan du ta hjälp av en kattskyddsorganisation. Herrelösa och bortsprungna katter utsätts ofta för lidande och behöver därför hjälp att omplaceras eller hitta hem igen. Under

tiden kan du hjälpa din katt genom att skapa en tryggare miljö runt utgången. Skapa en upphöjd plats som din katt kan gå ut direkt på, till exempel en hylla, stor nog för endast en katt. Från denna plats får din katt uppsikt över sin omgivning, möjlighet att undvika andra katter och själv avgöra när det är tryggt att lämna altanen. ✕

Elin Hirsch
Doktor i etologi

CAFÉ MED KAKOR OCH KATTER

Ett kattcafé har öppnat i Stockholm. Katterna ska omplaceras och besökarna kan köpa dem. Ett jippo? Tvärtom. Seriös etologisk satsning!

Klassiska Konditori Valand på Surbrunnsgatan i Stockholm var till salu. Tre killar tog över. Startade samarbete med katthemmet Solgläntan. Caféet får omplaceringsskatter från katthemmet och alla som bara vill ta en kopp kaffe ihop med en katt är välkomna till Java Whiskers, men också de som är sugna på att adoptera.

– Det är väldigt fräscht och mysigt. Vilsamt. Instruktioner om att tala tyst är uppsatta på glasväggarna på ett designmässigt läckert sätt. Så fort man stiger in känner man att detta är seriöst, säger Marie Persson, ledamot i Djurskyddet Sveriges styrelse, som har lång katterfarenhet. Hon var där och drack kaffe, klappade katter och pratade med ägarna en lördag i våras.

– Det fina är att man kommer i samspråk med andra som har samma kattintresse som man själv har. Allt känns väldigt otvunget.

Nu finns nio katter här. Någon solar i fönstret. Bakom en glasvägg kan de dra sig tillbaka, dit har bara personalen tillträde. Annars är alla ute i caféet. 150 kronor kostar det att gå in dit och tid kan bokas via nätet. Åldersgränsen är tio år. Miljön

är planerad i samarbete med etolog Elin Hirsch, som svarar på Tidningen Djurskyddets läsarfrågor.

Vad har varit de största etologiska utmaningarna för att skapa en bra miljö för katterna?

– Att få plats med tillräckligt med resurser så som kattlädor, mjuka ligglätor, klösmöjligheter och upphöjda utkikspatser för att minska risken för konkurrens inom kattgruppen – samtidigt som det ska finnas plats för besökare. Detta utan att det blir för trångt då katter undviker konflikter i grupper genom att aktivt undvika varandra när de rör sig i rummet. Lösningen blev att utnyttja hela det tredimensionella utrymmet: Ha ligglätor och promenadvägar längs med väggarna. Hyllsystemen är anpassade för katter. I fönstersmygen finns ligglätor för katter och de får dela på vissa resurser, som fåtöljer, med besökarna. En annan utmaning var att se till att katterna själva kan styra sina interaktioner med besökarna och kunna gå iväg.

– Det löstes genom ett angränsande bakutrymme enbart för katterna och personalen, som katterna har tillgång till via öppna kattluckor. Även caféreglerna reglerar hur interaktioner med katterna får gå till, säger

Elin Hirsch, som har besökt liknande caféer i Japan.

Kan det vara negativt för katterna?

– Erfarenheten från kattcaféer och andra former av gruppållning är att kontinuerliga omplaceringar stör gruppstabiliteten. Det ökar risken för att det ska uppstå konflikter och att katter blir stressade vilket i sin tur riskerar katternas välfärd, då det ökar otrygghet och osäkerhet.

Vad tänker du som etolog när du besöker caféet och ser hur det blivit?

– Miljön känns kattvänlig vilket tillsammans med caféreglerna och katternas möjlighet att gå undan till bakutrymmet skapar en trygg miljö för katterna. Katterna har kontroll över sina interaktioner, både med andra katter och besökare, vilket enligt min uppfattning ligger bakom att kattgruppen fungerar. När jag har varit på besök har flera katter aktivt valt att vara framme och interagera med människor, leka både objektlek och social lek tillsammans med andra katter vilket är positivt ur en välfärdssynpunkt. Jag upplevde även att det fanns utrymme för katterna att vara framme utan att interagera med besökare, till exempel ligga i fönstersmygen. ✕

Brokig hundfästing. Ovanlig! Skicka till SVA. Den till höger är en vanlig fästing.

SVA SÖKER UDDA FÄSTINGAR

Alla ovanligt stora, ovanligt formade eller ovanligt färgade fästingar vill Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, ha.

– Vi vill undersöka om nya fästingarter finns i landet i takt med ett förändrat klimat och om de ovanliga fästingarna bär på nya smittor, säger Giulio Grandi, forskare på SVA.

Hittar du en fästing du tror att SVA vill se: Lägg den i en påse, frys in, ta ett foto och skicka till SVA. Mer information finns på www.sva.se ✕

LYSSNA!

Hundpodden – Vår bästa vän på Sveriges Radio fyller fem år. Fira med att ladda ner ett antal avsnitt och lyssna. Djuplodande, roliga, kunliga samtal med hundexperter som Anders Hallgren och Eva Bodfäldt.

Ämnena sträcker sig från Koppelaggression till Flyga med hund. ✕

SE SKRÄMMANDE PLASTSKÖNHET PÅ FOTOGRAFISKA

I världens djupaste havsgrav, Marianergraven i Stilla havet, hittades plastpåsar på 11034 meters djup. Varje märkräfta där nere hade minst en plastpartikel i magen, skriver Fotografiska, som hoppas att Mandy Barkers

vackra men skrämmande bilder på plasten som flyter runt i haven ska väcka debatt.

Utställningen Sea of Artifacts på Fotografiska i Stockholm pågår fram till den 25 augusti. ✕

LÄMNA INTE DJUR I BILEN!

En bil kan vid utomhustemperatur på 22 grader mitt på dagen ha blivit 85 grader varm inuti. Låt aldrig hunden vänta i bilen på sommaren. Överhettning är ett mycket allvarligt tillstånd och kan snabbt bli kritiskt. ✕

LÄS I SOMMAR!

25 GRAM LYCKA – NINNA, EN LITEN IGELKOTT MED ETT STORT HJÄRTA
AV MASSIMO VACHETTA OCH ANTONELLA TOMASELLI
NONA FÖRLAG

Det här är berättelsen om Massimo, en veterinär som befinner sig i djup kris. Han känner inte att hans arbete ger honom det han en gång sökte efter och vet inte vad han ska göra för att må bättre. Mötet med en föräldralös, 25 gram "tung" igelkottsunge som han döper till Ninna förändrar allt. Han vårdar Ninna tillbaka till hälsa och börjar intressera sig för att rehabilitera och ta hand om igelkottar. Det leder både till att han bygger upp ett eget rehabiliteringscenter och tänker tillbaka på de barndomsupplevelser som en gång lade grunden för hans kärlek till djur.

Det här är en sådan bok som lämnar en med en varm känsla i magen och förmedlar

hopp, vilket inte alltid är fallet med böcker som handlar om utsatta djur. För den som är intresserad av viltvård är det mycket givande att ta del av hur rehabiliteringscentret växer fram och man lär sig ett och annat om igelkottar på vägen. Det är också en fin skildring av de känslor som väcks av att knyta an till ett djur som i grunden är vilt och inte ett husdjur. Men framför allt blir man väldigt glad av boken, den är så nära en verklighetsbaserad feel-good för djurälskare man kan komma. ✕

Therese Lilliesköld

STÄNG AV ROBOTGRÄSKLIPPAREN PÅ NATTEN

Och på tal om igelkottar: Låt aldrig robotgräsklipparen köra runt på nätterna. Viltrehabiliterare varnar återigen för de hemiska skador, ofta dödliga, som drabbar nattaktiva djur som igelkottar, möss och grodor. Avslitna kinder, kapade hjässor, avhuggna bakdelar. Gör djuren en enkel tjänst: Klipp inte gräset på nätterna! ✕

Handgjorda korsord © Krys & Quiz AB	RÖR I GRYTAN	LAST	STERILISERAT	ÄR OCKSÅ FEMTON	MINDRE JÄMLIKT	ETT VIRRVARR ATT GÅ I	ÖVER-SÄTTAREN	FÄR SMÅ SVIN	↓	KORT MÅNAD DE ÄR OENSE	MELLAN-RUM SÄGÖ-DJUR	LÄTTER SOM NÖT FÄRSK	LÄGGER PÅ FLAKET
HAR STÖTESTEN VÄRDS-HUS							MASSA AV SOJA						
→	4						GER OSS TID		ATLANTÖ				
SÖT SNUKRA SPORRA					7					NYTT FÖRSÖK			
→				GÅRDS-PLAN	ÄR POLIS OCH LÄKARE PIMPINELLA					RIKTIGT KYLD	STÅR MELLAN MOT-STÄNDARE	SKÄR HJÄRN-KOLL	PROVO-CERA
STYR KULA							SALLAD GNIDEN				8		KRYSS-KRYP NJUGG
→		SOV-PLATS	FÖRENING RÄCKTE					SMÅ-ÄMNE GES I LUT					FÖR-SOFFAD
HÄLSNING MED KNÄBÖJ							MÅTT RUTER			→ HAR GULA BLOMMOR GER KONTAKT			
→				PÅ UPPÅT-GÄENDE							SÖMMER-SKE-SYSSLA		2
LIGGA FÖRST LÄNGT SKOTT			3		FÖLJA DOFTSPÅR		6		BRÖTT-SLIG				

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem fina fågelholkar från Vivara. Perfekt att skämma bort fåglarna med! Vinsten kan skilja sig något från den på bilden här intill.

GÖR SÅ HÄR:

Det är det fyrsiffriga talet som bildas av de röda siffrorna (t ex FEM TRE ETT TVÅ = 5312) som är er svarskod. Ring **0944-670 90 09**. Följ de talade anvisningarna. Du ombeds att ange kryssets tävlingsnummer, som är 24, och den fyrsiffriga koden (ovan). Sedan är det klart.

Du kan inte ringa från hemligt eller dolt nummer. Det betyder att ditt nummer måste synas när vi söker det på hitta.se eller eniro.se. Samtalet kostar 10 kronor. Du accepterar kostnaden genom att trycka 1 i början av samtalet.

Senast **den 12 augusti** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

GRATTIS!

Förra numrets vinnare: Elisabeth Gustafsson, Strängnäs, Susanna Lilja, Fjärdhundra, Berit Jönsson, Höganäs, Maj Gunnel Lindehall, Lycksele, Mona Westerberg Pihl, Sandviken

HANNÄS 2018		A	KALL SÄS	ANVÄND FÖR ATT LÄSA UPP	H	GER EN ANNOR- LUNDA RÖST	PÅTAR	PATAS FÖR ATT FÄRD	VARIT RYGG- LÄGE
BOKSTAV	P	I	N	N	E	M	A	R	
FAC- SAMLING	L	O	Y	S	T	E	R	I	
GER VÄRME	S	O	L	C	H	A	R	A	D
RING	C	I	R	K	E	L	S	P	I
KAN DET BLIV RÖST- RUSK	K	O	M	O	E	T	I	S	K
OMKAL- SKIL FLYTANDE BRÄNSLE	O	M	V	A	L	S	O	L	R
ÄR UTAN PRICKAR	A	R	H	A	R	V	I	M	M
FATTA	T	A	Ä	S	A	R	A	T	A
HÄNGER PÅ ETT HÄR	K	O	L	A	N	I	S		
DET SEGA HOPKNET SYSSLAR MED SPINNET	G	I	G	G	E	G			
VAGN VILLIN- STÄNG	L	O	P	A	R	R	U	N	D
SES SNABBA FÖTTER PÅ	K	O	R	V	I	N	T	E	R
LÄTER RHOF FENGAR	V	A	L	U	T	A	T	O	S
KAN GE AVKAST- NING	S	K	E	N	M	A	T	T	L
DET ÄR PÅ JAKT BÄRA NÄGGA	A	K	T	D	R	E	V	E	T
PJÄSDEL	O	F	A	U	N	R	A	B	B
ÄR MILJÖNA DAGAR	G	R	Ä	S	T	O	R	E	S

ALU-FLEX HUNDBUR HELT I ALUMINIUM!

VARFÖR INTE DEN BÄSTA?

Smide & Montage AB

Tel: 0120-41030

www.alu-flex.se | info@alu-flex.se

HUR HÅLLBART ÄR FISKET FÖR FISKEN?

Missa inte vårt seminarium i Almedalen!

Tid: Torsdag 4 juli kl 12.15

Plats: Sal D24, Uppsala universitet, Kaserngatan 1

Hur kan klimat, miljö och djurskydd kombineras? Hur viktigt är djurskydd för konsumenterna? Vad kan vi tillsammans göra för att fiskuppfödning och fiske ska vara hållbart både för miljön och för fiskarna?

Tillsammans med representanter från olika hållbarhetsmärkningar diskuterar vi fiskskydd som en del av hållbarhetsbegreppet.

Medverkar gör Lotta Berg (SLU), Anita Falkenek (KRAV), Linnea Engström (MSC), Inger Melander (ASC) och Maja Forssell (Sigill).

VÄLKOMMEN!

Medicinska utredningar • Operationsavdelning
Röntgen • CT-röntgen • Ultraljud • Cardiologi
Ögonspeglings • Kattmottagning • ID-märkning
Kostrådgivning • AI-kompetens

042-20 20 00 • www.dinvet.nu
Ekvändan 2, Helsingborg

Var en aktivist för djuren – i mobilen!

Du följer väl Djurskyddet Sverige på sociala medier? Vi behöver din hjälp att dela våra inlägg för att våra poster ska få så mycket spridning som möjligt. Ju fler som tar del av posterna, ju större skillnad gör vi.

I mitten av juni lanserar vi en kampanj om fiskskydd med syftet att sprida kunskap om fiskar och fiskars egenskaper men också hur du använder din konsumentmakt på bästa sätt. Hjälp oss genom att dela inläggen!

Följ oss!

Facebook: Djurskyddet Sverige

Instagram: djurskyddet

Twitter: Djurskyddet

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån – tors 9–15.30, fre 9–11.30. Stängt för lunch 11.30–12.30.

Du kan också mejla till info@djurskyddet.se.

Brev skickas till:
Djurskyddet Sverige
Hammarby Fabriksväg 25, 120 30 Stockholm

Dela en bild eller video i Hills kommentarsfält

Vad älskar din hund eller katt att göra? Dela en bild eller en video i kommentarsfältet på **Hill's Pet Nutritions** facebookside så skänker de 20 kr per bild till Djurskyddets verksamhet.

Du kan också dela en bild eller video på Instagram och tagga #hillspetse och @hillspetse. Då behöver du ha ett öppet instagramkonto.

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag är intresserad av att stödja Djurskyddet Sveriges arbete. Skicka mig information om:

☐ Bli medlem (till dig som inte redan är det)

☐ Bli månadsgivare (100 kr/mån)

☐ Ge en gåva

☐ Minnesgåva

☐ Högtidsgåva

☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 48 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn
Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby
djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)
Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn
Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker
Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Hälsingland
Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)
Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad
Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varbergs Djurhjälp
varbergsdjurhjalp@gmail.com

Halmstadsortens Djurskyddsförening
Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)
Telefon: 0706-39 37 55
jamtland@djurskyddet.se

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö
Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar
Telefon: 0480-41 11 00
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn
Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik
Telefon: 0704-530 518
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)
info@djurskyddetkronoberg.se

Djurskyddet Sigfrid (Växjö)
Telefon: 0760-22 05 04
sigfrid@djurskyddet.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)
Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg
Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)
Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona
Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Snapphanen
Telefon: 0708-11 28 16
info@djurskyddetsnapphanen.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre
angelholm-bjare@djurskyddet.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO
Telefon: 08-87 94 17 / 073-679 18 44

Djurvännernas förening i Stockholm
Telefon: 08-755 68 46
info@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärnet Haninge
Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Mariefred
Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping
Telefon: 0155-21 76 32
nykoping@djurskyddet.se

Djurskyddet Strängnäs
Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad
filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad
Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn
Telefon: 0550-151 55
kristinehamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Säffle-Åmål
saefle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne
Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)
Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå
Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)
Telefon: 090-14 21 11
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan
Telefon: 0941-109 87 / 070-218 09 41
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand
Telefon: 0611-300 20
vallaren@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall
info@katthjalpen.com

Djurskyddet Sundsvall
Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)
Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik
Telefon: 0709-45 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän
Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)
Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Vilsna tassar Hällefors
vilsnatassar@djurskyddet.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping
Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby
Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Intresserad av att starta en förening där du bor?

Läs mer på Djurskyddets hemsida:
www.djurskyddet.se/engagera-dig/starta-ny-forening

Eller kontakta Djurskyddets kansli:
info@djurskyddet.se
08-673 35 11

Foto: Privat

Marie Persson, styrelseledamot Djurskyddet Sverige till höger, tillsammans med **Valerie Newman** i mitten och Marias dotter **Denise Gunnarsson** till vänster.

SISTA ORDET

Djurvänner för livet

Visst har ni väl knutit många fina kontakter inom djurhemsvärlden? Kontakter som ni bollar erfarenheter och problem med?

Sedan jag började jobba på katthemmet i Köping 1991 har jag träffat så många fantastiska djurvänner runt om i landet.

När jag började följa tv-serien "Animal Cops Phoenix" på Animal planet kunde jag inte föreställa mig vilka upplevelser och vänskap för livet det skulle innebära.

Efter många år som aktiv på djurhem var jag så imponerad av det jag såg på tv. Jag mailade och frågade om jag var välkommen på ett studiebesök. Om jag var! Och vilket mottagande sedan! Fullt program från morgon till kväll i en vecka.

Arizona Humane Society bildades 1957 av en grupp hängivna djurvänner. Idag räddar de cirka 50 000 djur/år. Deras EAMT (Emergency Animal Medical Technicians) är unika, som våra djurskyddsinspektörer, men med specialutbildning i akut djursjukvård. På grund av den extrema väderleken och avståndet transporteras omhändertagna djur i luftkonditionerade ambulanser till Second Chance Animal Hospital, där djuren får bästa tänkbara vård, innan de, kastrerade, slussas vidare till adoption och samarbetsprogram.

För mig är den här organisationen ett föredöme och jag skulle vilja jobba för att få till något liknande här i Sverige. Som det skulle behövas! Relationen jag fick med Valerie Newman när jag åkte med i djurambulansen som hon kört i 20 år, har lett till vänskap, flera besök, praktikperioder och volontärarbete för min dotter. Valerie har öppnat sitt hem för oss, blivit en del av vår familj och vi en del av hennes. Senaste besöket var i november.

Är det inte fantastiskt hur ett tv-program och vårt gemensamma kall att rädda djur kan leda till en livslång vänskap med djurvänner på andra sidan Atlanten!

Läs mer här: www.azhumane.org ✕

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 9 000 medlemmar och 48 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 120 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivs eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar** och påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer, samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt samarbetar vi** med våra nordiska systerorganisationer och Eurogroup for Animals.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

GENERALSEKRETERARE

Åsa Hagelstedt

ORGANISATIONSEKRETERARE

Majk Michaelsdotter

SAKKUNNIG

Emma Brunberg

INFORMATION

Sandra Rönnsved

EKONOMI

Adina Holmertz

INSAMLING

Lisa Löhr (vik)

REDE

Helena Risinger

DJURSKYDDET UNGDOM

Christel Bertling Szytek

FÖRETAGSKONTAKT

Peter Henriksson

UTSKICK & ADMINISTRATION

Martine Everett

PRAKTIKANT

Dorina Larsson & Filippa Boström

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER

Catarina Niklasson Schöön, Kerstin

Linde, Gunnela Stähle, Marie

Persson, Linnea Stålhandske, Owe

Sandström, Sofia Arkelsten, Stina

Näsström

NÄSTA NUMMER UTE 27 SEPTEMBER 2019

Foto: iStockphoto

TEMA

Djuren det övas på

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Tack Kattliv!

Tidningen Kattliv skänker 75 kr till Djurskyddet Sverige för varje ny prenumerant de får via oss! Du betalar endast 299 kr och får då 6 nummer av tidningen Kattliv.

Beställ din prenumeration redan idag genom att maila dina adressuppgifter till **pren@kattliv.com**, kom ihåg att ange **kod 334** i ämnesfältet. Det går också bra att skicka in talongen nedan.

Tillsammans kan vi göra skillnad för djuren!

Klipp här!

SKICKA IN TALONGEN NEDAN FÖR ATT PRENUMERERA PÅ KATTLIV!

JA, jag vill prenumerera på tidningen Kattliv och samtidigt stödja Djurskyddet Sverige. Du betalar endast 299 kr för 6 nummer.

För- och efternamn:

Adress:

Postadress:

E-post:

GÖR SÅ HÄR:

Klipp av talongen och lägg i ett kuvert.

Skicka kuvertet till:
Djurskyddet Sverige
Svarspost 20425761
120 20 Stockholm.

Du behöver inte något frimärke, Djurskyddet står för portot!

Djurskyddet Sverige förmedlar dina uppgifter till tidningen Kattliv. De aktiverar din prenumeration och skickar en faktura. Djurskyddet Sverige sparar inte uppgifterna för vidare behandling.

Har du frågor om din prenumeration, kontakta Kattliv: 0300-174 00 eller pren@kattliv.com

DJURENS RECEPT DIREKT I APPEN

I Kronans Apoteks app samlar du alla dina recept; dina egna, dina djurs och dina barns. Dessutom kan du hantera dina fullmakter och se om dina mediciner finns inne på ditt apotek.

VI FINNS FÖR DIG I DIN VARDAG

Hos Kronans Apotek får du alltid kunnig rådgivning och hjälp att hitta rätt i vårt sortiment. På flera av våra apotek har vi ett utökat djursortiment, både receptfritt och receptbelagt.

Välkommen in till oss eller handla på kronansapotek.se. Alltid fri frakt och snabba leveranser.

kronansapotek.se

